

KÜLMISSZIÓ.

Evangelikus hittérítési folyóirat.

Megjelenik minden negyedévben egyszer.

Felolós szerkesztő és kiadó

Scholtz Ödön evangélikus lelkész,

Ágfalva (Sopronmegye),

kihez a lap szellemi és anyagi részét illető összes közlemények küldendők.

Előfizetési ár egész évre 1 korona.

Egyes szám ára 30 fillér.

Hirdetések egyezség szerint számíttatnak.

Eljönnek a fejedelmek Egyiptomból; Szerecsenország hamar kinyújtja az ő kezeit az Istenhez. E földnek minden országai énekeljétek az Istennek: mondjátok dicséretet az Urnak! 68 zsoltár, 32—33 vers.

Missziói körut.

A gyülekezetek és hivek missziószeretetének fejlesztésére egyik legalkalmasabb eszköz a *missziói körutak* rendezése. Ez vagy abból áll, hogy egy a nagy misszió-mezőről hazajött hittérítő, vagy egy a misszióügygyel előszeretettel foglalkozó, annak intézésében vezérszerepet játszó egyházi férfi meglátogatja a gyülekezeteket s a templomokban missziói prédikációt s missziói előadásokat tart, az iskolákban a hittérítés iránt lelkesítő szavakat intéz a gyermekekhez s esetleg népszerű missziói iratokat is terjeszt, melyek még távozása után is fejlesztik a hivek missziói ismeretét s ében tartják a hittérítés szent ügye iránt az érdeklődést. Képzeltető, hogy a hivek ilyenkor már hetekkel előbb leginkább a várt hittérítőről beszélnek s ha az illető jó előadással is bír, úgy hiterős beszédei maradandó mély hatást gyakorolnak a hivekre és gyülekezetekre.

Azon tíz év alatt melyet a lelkészi hivatalban töltök, háromszor üdvözölhettem hittérítőt gyülekezetemben s így tapasztalásból ismerem az ilyen látogatás jótékony hatását. Azért örömmel üdvözöltem a Lipcsei Misszió igazgatójának egyházunk egyik vezérférfiához intézett azon kérdését: nem lehetne-e hazai egyházunkban az 1902. év őszén is és pedig nagyobb

arányú missziói körutat rendezni s mikor megtudtam, hogy dr. *Siedel* missziói felügyelő és *Rüger* hittérítő hajlandók 4—5 hétre hazánkba jönni, *Schwartz* misszióigazgató megbízásából — ki engem kért fel a körut rendezésére, — a »*Külmisszió*« mult számában felhívtam a kartársakat, hogy adják mielőbb tudtomra, hol látják szívesen a hittérítőket, hogy minden igényt kielégíthessünk.

Feltevésemben nem csalatkoztam. Az ország minden részéből érkeztek hozzám meghívások, hogy örült a lelkem a már előre látott fényes sikernek. Elgondoltam nemcsak azt, hogy itthon mennyi áldás kél majd vendégeink hit-erős igehirdetése nyomán, hanem arra is gondoltam, hogy ha ezen férfiak, kik közül kivált az egyik, dr. *Siedel* hivatalánál fogva igen előkelő szerepet játszik hazája egyházi életében s igen közeli vonatkozásban áll úgy a »*Gusztav Adolf egyesület*«, mint a »*Lutherische Gotteskasten*« nem egy intéző emberével, közvetlen tapasztalásból és személyes érintkezésből megismeri hazai egyházi életünket s viszonyainkat: mennyire hozzájárulhat majd a rólunk Németországban nagyon is elterjedt balvélemények eloszlatásához s esetleg előmozdíthatja szegény gyülekezeteink segítését is.

Ezen kettős szempontból ítélve meg a tervbe vett missziói körutat örültem, hogy nemcsak a soproni felső egyházmegye majdnem valamennyi gyülekezete várta tárt karokkal az érkezőket, hanem Pozsony, Moson, Szepes, Bács, Tolna, Baranya megyékből, továbbá a Banát, Szlavónia és Horvátország nagyszámú német gyülekezetéből, sőt *több magyar hitközségből* is érkezett meghívás s a vasi felső egyházmegyébe is csak azért nem hívták meg ezuttal a lipcseieket, mivel kevéssel előbb egy bázeli hittérítő látogatta meg az ottani gyülekezeteket.

Azt hinné ezek után mindenki, hogy az így tervezett missziói körut zavartalanul folyt le és végződött. Csakhogy aki így gondolkozik, az nem ismeri hazai egyházunk jelen helyzetét, nem tudja, hogy nálunk a legjobb, a legszentebb ügynek is mindég akad kerékkötője. Akadt most is s még hozzá tarthatatlan okból. Nem említek neveket, csak azt említem meg, hogy ezt az *egyházi ügyet* is a *nemzetiségi kérdéssel* akarták megbuktatni. Azzal hozakodtak elő, hogy mivel a délvidéken egyesek »nagynémet« eszmékkel izgatták fel a kedélyeket, nem szabad német misszionáriusoknak jönniök, mert esetleg ők is ezen eszméknek csinálnának propagandát s ha nem is tennék, egyes hírlapok mégis félre magyarázhatják a dolgot. Tudtommal a világ egyetlen evangélikus misszió-egyesülete sem üz nemzetiségi politikát s a *Lipcsei Misszió* már ökumenikus lutheránus jellegénél fogva is teljesen kizárja ezt a kérdést programjából, úgy hogy ennek pusztá feltételezése is leg-

alább *bántó* az egyesületre: de ki törődik nálunk ezzel. A jelszó ki lett adva s három kerületben betiltották a missziói körutat. Egy helyről pláne a fenti okon kívül még azzal is indokolták a betiltást, hogy nem kell az ilyen »házaság«. De illik tudni, hogy épen abból a kerületből »házas« a legtöbb s néhány tekintélyes gyülekezet is — a némethoni Gusztáv Adolf egyletnél s a Gotteskasteneknél.

Igy fájó szívvél bár, de az ügy érdekében le kellett mondani a dunáninnen, tiszai és bányai kerületek meglátogatásáról s a körut *Gyurátz* Ferenc püspök úr szives engedelmével csak a *dunántúli* kerületre szorított, minek következtében *Rüger* hittérítő elmaradt s csak dr. *Siedel* missziófelügyelő jött hozzánk.

S hála legyen a mindenható Istennek, ezerszeres hála, hogy nem riadt vissza, hanem a sok kellemetlenség dacára is eljött. Hogy nemzeti-ségi izgatástól nem kellett félnünk aziránt következő sorai teljesen megnyugtattak: »A mi a nemzetiségi kérdést illeti, ígérem, hogy azt egy szóval sem fogom érinteni. Nem is forog fen eziránt veszély, mert egyrészt tárgyam nagyon messze esik tőle, másrészt nem természetem a politizálás. Ne féljen tehát, — kötelező ígéretet teszek erre nézve.« Bécsen át, hol nov. 9-én este prédikált a dorottyautcai templomban, november 11-én érkezett hozzánk s első este *Hollerung* esperes ur szives meghívására Modorban, másnap a pozsonyi ifjusági egylet meghívására az ottani lyceum tornacsarnokában tartott előadást s november 13-án csütörtökön érkezett Ágfalvára. Szemtől szembe látva s megismerve dr. Siedelt éreztem csak igazán, mily helyesen cselekedtem, hogy meghívásától el nem állottam. Csak egy politikát ismer: az Isten országáért való fáradhatlan, lelkes működést. Kár hogy a községben közvetlenül az istentisztelet előtt kiütött tűzvész miatt sokan nem jöhettek a templomba. De a kik eljöttek nem zárkózhattak el igehirdetésének mély hatása alól. Innen Petőfalva, Sopron, Lajta-Ujfalu, Harka, Kabold, Csáva és Locsmánd községeket látogatta meg, mindenütt meghódítva a sziveket maga s az általa képviselt szent ügy iránt. Hogy mennyire nem akart »házasni«, azt legszebben bizonyítja a lajta-ujfalui szegény missziói gyülekezet meglátogatása, hol előre kijelentette, hogy nem kér áldozatot. November 19-én Sopronban tartottuk őszi lelkészi értekezletünket, melyen szintén részt vett s a misszióügyről és egyes németországi egyházi szokásokról tartott tanulságos felszólalásaival mindnyájunkat nagy hálára kötelezett. November 25-én Bükre kellett volna az utiterv szerint mennünk, hová Löw kollega is el jött volna Locsmándról laterna magicával, midőn 23-án este táviratilag hazahívták agg édes atyja koporsójához.

Igy az oly mély hatású missziói körut hirtelen gyászosan megszakadt; de csak tavaszig, amikor ismét eljön dr. Siedel s Bükön kezdve folytatja útját Tolna-Baranyán át le Horvátországig.

De nemcsak dr. Siedel hagyott hátra kitünő emléket, úgy hogy örömmel vártuk újra jövetelét, hanem ő is a legjobb benyomással távozott tőlünk. Részvétiratomra irt köszönő soraiban azt mondja, hogy ezen gyászos haláleset következtében »Magyarország még felejtetlenebb lesz reá nézve«; egy másik levelében pedig így ír: »Betegségemből szerencsésen felépülve, kedves Magyarországomra gondolok. A kollégium megengedte, hogy mehetek s így március vagy áprilisban folytatom a megszakított körutat.«

A lap más helyén hirt adok az utazás ezen második részéről is, legyen szabad azonban már most is levonni az egész esetből a tanulságot.

Az *egyik* az, hogy minő ferde nézetek uralkodnak köztünk még mindég a misszióról általában s az ilyen missziói körutról különösen. Egy igen előkelő szerepet játszó egyházi férfiú így ír: »Annyira ismert a cél, hogy személyes bemutatkozások, előadások, buzdítások valójában pénz és idővesztegetés számba mennek. — — Gondoljanak jobbat. — — Mi beszéljünk a magunkéival ez ügyben s ne *idegenek* adjanak nekünk házi oktatást.« Hát bizony, amint az egész reformációt »idegenektől« vettük s ami kis egyháziasságunk van, azt mai napig is mind onnan kölcsönözzük: csak örülnünk lehet, ha ilyen *tekintélyes férfiak*, a vele járó sok fáradságot nem tekintve, hozzánk jönnek s alkalmat nyújtanak nekünk, hogy személyes érintkezés és ismerettség útján halljuk és tanuljuk meg tőlük nemcsak a misszió lényegét s a hittérítés iránti kötelesség teljesítésének módját, hanem egyáltalán gyarapodjunk a tanulságos kölcsönös eszmecsere által belső emberünkben. A *másik*, hogy egyre panaszkodunk, minő rossz hírünket költik elleneink odakün s mégis ellenezzük, hogy hozzánk jöjjön valaki, ki elég tekintély arra nézve, hogy ha személyes tapasztalat alapján meggyőződik ama vádak igazságtalanságáról, széles körben hozzájárulhat azok megcáfolásához. Valóságos struc-politika. A mult nyáron igaz, volt néminemű »allddeutsch« mozgalom az alvidéken. De hát most már melyik a helyesebb eljárás? Az, ha minden külföldinek megtiltjuk a határ átlépését? Nem-e azt a gyanút ébreszti ez, hogy ime, mégis van alapja a vádnak s nem akarják megengedni, hogy személyesen meggyőződjünk róla. Nézetem szerint sokkal helyesebb, ha amint legalább a dunántúli kerületre nézve ezuttal történt, azt mondjuk: Megigérted, hogy nem politizálsz; jöjj tehát és lásd saját szemekkel, győződj meg személyesen, van-e itt tényleg elnyomatás s igaz-e

a sokféle vád? S az eredmény bizonyára az lesz, ami ez esetben volt: az illető, ha kételyekkel is jön, mint barátunk tog távozni.

Végül még egy *harmadik* tanúlságot is levonhatnék, de szintén röstellek reá téntát pazarolni. S ez a hirlapoktól való félelem. Hát annyira inaszakadtak vagyunk, hogy egy egyházi cselekmény tervezésénél mindjárt attól rettegünk, hogy mit szól majd hozzá valamely zsidó firkász? . .

Isten veled szegény egyházam, ha ettől függ boldogságod! Embereljük meg végre magunkat; ne lássunk minden esti árnyban ördögöt; egyházi cselekményeinkben ítéljük kizárólag egyházi szempontból: s biztosak lehetünk, hogy ugy ki, mint befelé emelkedni fog tekintélyünk.*)

Ágfalva.

Scholtz Ödön.

Missziói imádság.

Irta és a soproni lyceumban 1903 március 1-én dr. Siedel lipcsei missziófelügyelő látogatása alkalmával tartott misszió-estélyen elmondta:

Hetvényi Lajos,
főgymn. vallástanár.

Végtelenségben lakozó bölcs Isten, örök világosság, örök szeretet mennyei jó Atyánk, hálaadással borulunk le előtted a bőjt csendes esti órájában, hogy Izraelnek dicsőségére, a pogányoknak megvilágosítására, a mi üdvösségünkre elküldötted szent Fiadat, a ki engedelmes volt mind halálig, még pedig a keresztfának haláláig s ott elmondhatta a megváltó igét: Elvégeztetett.

Hála néked, hogy Szent Lelked támasztott apostolokat, kiket sem halál, sem élet, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következendők, sem magasság, sem mélység, el nem szakaszthattak a Te szerelmedtől, melynek ereje a Jézus Krisztusba vetett hitben vala, mely által terjesztették a Te országodat s a mustármag terebélyes fává növekedett.

Az aratásra való gabona azonban még mindig sok s az arató még mindig kevés; azért buzgó lélekkel könyörgünk hozzád: világosítsd meg szívünket a Te világosságoddal, hogy meglássuk azt a testi-lelki nyomort, mely még milliókat elválaszt Te tőled s a Te képed és hasonlatosságodban biztosított emberméltóságtól s ebben a világosságban meglássuk saját magunkat is, hogy még eléggé nem vagyunk a földnek savai s az Evangélium kovásza megszáradt mi bennünk.

*) Ezen cikket már 1902 december havában írtam, de azt hiszem, hogy még most sem vesztette el egészen aktualitását.

Éleszd fel ezt lelked erejével, hogy úgy fényljék a mi világosságunk a pogányok előtt is, hogy lássák a mi jó cselekedeteinket s dicsőítsenek Téged, mennyei Atyánkat, hogy az egész emberiség a hit által egy test legyen a Jézus Krisztusban s mi egymás között testvérek legyünk a szeretet által.

Áldd meg azoknak munkáját, a kik távol idegenben ezer veszély között terjesztik a Te világosságodat s munkálkodnak a Te szereteted által. Adj nekik erős hitet, öntsd beléjük a Te türelmedet s azt a szeretetet, mely imádkozni tud az ellenségért is. Irtsd ki általuk a tévelygéseket, térítsd meg a vad népeket. Add, hogy a Krisztus ismertessék s az egész földön tiszteltessék — erre nyujtsd segedelmedet. Amen.

Missziói beszéd.

Tartotta Bükön 1903. március 3-án dr. Siedel lipcsei missziófelügyelő látogatása alkalmával:

Scholtz Ödön,
ágfalvai ev. lelkész.

Szt. Máté 11, 28.

„Jöjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és megterheltek és én megnyugosztalak titeket“.

Keresztény Testvéreim!

Egyszer Jézus egy fő farizeus vendége volt s beszéde oly mély hatást gyakorolt a jelenlévőkre, hogy azok egyike lelkesülten így kiáltott fel: „*Boldog az, aki kenyeret ejéndik Isten országában*“.

Szeretteim!

Nem tudom gondoltok-e rá, de ha nem, úgy megmondom néktek, hogy mi keresztények, az Ur Jézus megváltottai vagyunk ezek a boldogok; miénk az Isten országa s mindnyájan élvezzük az élet kenyerét, a drága *Evangeliumot* gyermekségünkől koporsónk bezártáig.

Az *Evangeliumban* lelünk vigaszt földi vándorlásunk szenvedései között; az *Evangelium* biztosít bűnbocsánatról, ha a kisértéssel való küzdelemben elbukunk; az *Evangelium* adja tudunkra örök rendeltetésünket s világítja meg mennyei fényel a sir és koporsó borzalmát. Ó, mily boldogok vagyunk mi keresztények, hogy az élet kenyerét ehetjük Isten országában!

De ha ezt hálás szívvel elismerjük, úgy nem szabad megfeledkeznünk a szegény pogányokról, kik az élet kenyerét, az *Evangeliumot* még nem ismerik. A földkerekség összes lakóinak számát 1550 millióra

becsülik; de ezeknek még csak mintegy *harmadrésze*, vagyis 555 millió *keresztény*, míg a többi 995 millió ember még ma is zsidó, mohammedánus és *pogány*.

Ezek még mind sötétségben és a halál árnyékában ülnek, bár éheznek és szomjuhózzák az igazságot.

Keresztény kötelességünk azért rajtok *segíteni* s ezen szent órában épen azért gyülekeztünk Isten házába, **hogy a hittérítés pártolásának kötelessége újból bevésődjék lelkiösméretünkbe.** S az imént felolvasott *szent Ige*, melybe az Ur Jézus, hogy úgy mondjam, egész szívét, kereső szeretetének s bűnbocsátó irgalmának egész gazdagságát beleöntötte, hangosan *figyelmeztet*, hogy igyekezzünk minden megfáradt és megterhelt lelket, tehát igyekezzünk a szegény *pogányokat* is, az *élet kenyéréhez* az Evangéliumhoz *vezetni* s a Jézusban való hit által Isten országába, a keresztény anyaszentegyházba, felvenni.

Keresztény Testvéreim!

A Megváltó ezen *mondása*: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és megterheltettetek“, első sorban az *Israel* házának elveszett juhaira *vonatkozott*. További vonatkozásban aztán hozzánk *keresztényekhez* szól ezen szavakkal az Ur. Hiszen előbb-utóbb mindnyájan megfáradunk az élet küzdelmében, többé kevésbe mindnyájan a bűn terhe alatt nyögünk; mert önerőnk^{ből} nem tudjuk a törvényt betölteni. Hála, hogy Jézus megváltott szent vérével a keresztfán s magához hív, hogy benne megnyugodva, Istenhez térjünk.

De hát a szegény *pogányok*, kik az Isten igazságát hazugságra változtatták s nem ismerve az igaz Istent, a bűn tengerébe merültek: ezekre nem vonatkoznék Jézus hívó szózata?

Atyámfia!

Olvasd el Pál apostol *római levelének* első fejezetét s megborzadsz a pogányok ott felsorolt bűnlajstromától. Azt mondja róluk az apostol hogy:

„teljesek minden hamissággal, gonoszsággal, paráznasággal, lator-
sággal, fősvenységgel;

irigységgel rakvák, gyilkossággal, versengéssel, álnoksággal, gonosz
erkölcsessel.

Susárlók, rágalmazók, Istennek gyűlölői;

bosszúságra ingerlők, kevélyek, dicsekedők, gonoszságnak találói,
szülőiknek engedetlenek.

Balgatagok, szövetségnek rontói, szeretet nélkül valók, engesztel-
hetetlenek, irgalmatlanok“.

Mekkora büntetér! Mi érhetővé teszi a pogányok egyik alapos megfigyelőjének azon nyilatkozatát, hogy minden pogány tekintetéből bizonyos *bágyadság és fáradtság olvasható le*. S ez természetes, mert nem csak bűneik terhe nyomja szegényeket, hanem elfáradnak a *büntől való szabadulás nehéz munkájában is*.

A pogányok közül sokan azt hiszik, hogy önmaguk képesek magukat megtisztítani a bűntől s ennek folytán az *önkinzással* csak újabb terhet raknak magukra.

Bizonyára hallottatok már a *hindu bűnbánókról*, kik a legborzasztóbb módon sanyargatják testüket, hogy már a földön elérjék a teljes tökéletességet és szentséget. Evégett az egyik nehéz *vasrácsot* kovácsoltat nyakába s egész életén át keservesen hordozza; a másik *óriás követ* rak fejére s kezeit szakadatlanul égfelé emeli; ismét más haját, körmeit soha le nem vágva éjjel-nappal egy *fatörzsön* él; — az egyik nyakig *földbe ásatja* magát; a másik deszkába vert *hegyes szegeken* hál; a harmadik *törrel* véresre szúrhatja testét s mindnyájan a csudájokra járók *alamizsnáján* tengődnek. S mindezt azért teszik, hogy haláluk percében *lelkök ne vándoroljon* valamely tisztátalan állatba, hanem lehetőleg egy *bramán* vagyis hindu pap testébe szálljon, a mi nézetök szerint a legfőbb cél, melyet halandó ember elérhet.

Magában Kelet-Indiában három millió különböző „istenséget“ tisztelnek s még sem ismerik az egy igaz Istent s a hozzá vezető utat a Krisztusban. Mily szánalomra méltó azért péld. az a szegény hindu anya, ki gyermekét a szent Gangesz folyó hullámaiba dobja, hol a szegény csecsemő az éhes krokodilusok martaléka lesz, azon tévhitben, hogy gyermeke ily módon a lélekvándorlástól megszabadulva, eléri a legfőbb tökéletességet.

Ép ilyen teher a különben oly művelt japánok és kínaiak vallása is. Ezen népek között az u. n. budhizmusz uralkodik, mely szerint az ember végcélja a nirvánában vagyis a semmiségben való megsemmisülés. Emellett azonban szintén számtalan bálványt tisztelnek s az ősök vándorló szellemétől való félelem s a nirvánával való egyesülés elérése végett, az imakerék szorgalmas forgatásában s a szent hegyekre való zarándoklásban keresnek megnyugvást.

S hát még a szegény afrikai *szerecsenek*?! Ezek is érzik, hogy egy felsőbb hatalom uralkodik felettük s intézi sorsukat, de nem képesek hozzá felemelkedni. Azért a *feliseknél* keresnek menedéket. Egy követ, darab fát, vagy más tárgyat ragadnak fel és tisztelnek s ha nem tud rajtok segíteni, ismét eldobják a vélt istenséget.

Szeretteim!

Felsoroltam *néhány példát* annak igazolására, hogy milyen súlyos teher gyanánt nehezedik a pogány népekre, vallásos ismeretük félszége. Mivel nem ismerik az egy igaz Istent s egyszülött szent Fiát, kit a világ megváltására küldött: nem ismerik az üdvösséghez vezető utat sem s elmerülnek az u. n. „pogány bűnök“ fertőjében.

Az egyedül üdvezítő *hit*, az ellenségre is kiterjedő *szeretet*, s a halál borzalmát is bearanyozó *remény* ismeretlen előttük s hiányozván lelkiösméretükből az örök élet és az utolsó ítélet tudata, a legtöbbben csak máról-holnapra élnek, — bűnbu, gyalázatban, tudatlanságban.

De épen azért *szánalomra méltóbbak*, mint azok, kik köztünk *keresztények között a legmélyebben sülyedtek*. Mert köztünk a legelvetemültebb is tudja, hogy ha bűneit megbánva, megtér, úgy Jézus könyörül rajta s megmenti. A pogányok között azonban a *legjobb* is örök bizonytalanságban és rettegésben tölti *életét* s borzalommal csukja le a *halál* percében szemét, mert nem tudja, hogy honnan jött és hová megyen!

Atyámfiai!

Ha ezt mint keresztények s mint az Ur Jézus Krisztus megváltottai tudjuk, önkéntelenül felmerül lelkiösméretünkben ama kérdés: „*Nincsen e balzsamolaj Gileádban? nincsen-e orvos?*” Miért nem gyógyított meg az én népem leánya? (Jerem. 8,22.)

Nos Atyámfiai! *Van orvos* részükre: Az Ur Jézus Krisztus. S *van balzsamolaj* gyógyításukra: a Krisztus Evangéliuma. Maga az Ur mondja; „Jöjjetek én hozzám *mindnyájan*, kik megfáradtatok és megterhelgettetek s én megnyugosztlak titeket;” máshol meg így szól tanítványaihoz: „Menjete el széles e világra s tanítsatok *minden népeket* s kereszteljétek meg őket az atyának fiúnak és szentléleknek nevében.”

Ez Krisztus *missziói parancsa*, mely reánk keresztényekre ép olyan *kötelező* mint az Ur bármely más parancsa, péld. ama legfőbb parancsolat: „Szeresd a te Uradat Istenedet . . s szeresd felebarátodat mint önmagadat.” És senki sem mondhatja magáról, hogy *jó keresztény*, ha az Ur egyik parancsolatát megtartja, de a másikat megszegi, mert mint Jakab apostol mondja „valaki az egész törvényt megtartja, vétkezik pedig egy dologban az egész törvény megrontásában bűnös.” (II. 10.)

Azért *a keresztény misszió oly régi mint maga a keresztény egyház*; mert az apostolok nem elégedtek meg azzal, hogy *egyesek*, mint pld. a *napkeleti bölcsék*, Jézushoz jöjjenek, hanem, mint igazi hittérítők, maguk mentek faluról falura, városról városra, hogy az Evangélium hirdetésével Jézusnak minél több hivat szerezzenek s 'a hit által, a megtértek sokaságát üdvösségre vezessék; s haldokolva meghagyták *utódaiknak*, hogy folytassák és fejezzék be, amit ők megkezdték. Az apostolok közül különösen *Pálban* látjuk a hittérítők örök példaképét megtestesülve!

S a keresztény hittérítés szent munkája az apostoli kortól napjainkig *soha sem szünetelt*. Voltak ugyan korszakok, midőn a hitélet sülyedésével *a hittérítés ügye is kárt vallott*, de csak, hogy aztán annál szebb virágzásnak induljon; s a lelkes *hittérítőket* sem az emberek gáncsa, sem a reájok váró nélkülözés és szenvedés, sőt a haláltól való félelem sem volt sohasem képes szent hivatásuktól elrettenteni.

Pedig „*e világ fiai*” vagyis a hitetlen keresztények mindég *ellenezték a hittérítést* s ellenzik ma is. Napjainkban is vannak elegenden, kik azt mondják: *hagyjuk a pogányokat sorsukra s ne zavarjuk ki őket paradicsomi boldogságukból*. De feltéve, hogy a pogányok a Pál apostol által ecsetelt szomorú sorsukkal csakugyan megvolnának elégedve, — mint ahogy sajnos a meg nem tért keresztények között is vannak olyanok, kik a

bűn fertőjében jól érzik magukat, — *pótolhatja-e a földi megelégedettség a mennyei üdvösséget?*

Mások azt mondják, hogy neveljük a pogányokat iparra és földművelésre, építsünk nekik házakat, utakat és hidakat s emeljük közöttük a *műveltséget*. Nos Atyámfiak! a hittérítők ezen a téren is uttörők s *egy* buzgó hittérítő többet *tesz* ezen a téren is mint amennyit *ezer* világfi *hirdet*, — de amellet igen jól tudják, hogy amint a nagyműveltségű de erkölcs-telen görögöket és rómaiakat műveltségük nem menthette meg a bukástól, ugy a mai pogányokat is csak a keresztény vallás teheti műveltté: *mert az Ur félelme kútfeje a bölcsességnek*.

S vannak olyan szűkkeblű keresztények is, kik azt mondják, hogy amig *közöttünk is elég hitetlen van s a keresztények között is elég nyomor lakozik*, addig ne vigyük pénzünket a messze idegenbe, hanem fordítsuk inkább a hazai nyomor enyhítésére s igyekezzünk az itteni bűnösöket megtéríteni. Nos, hát tagadhatatlan, Szeretteim, hogy mindez ugyancsak szükséges és szent kötelességünk: s erre törekszik az u. n. *belmisszió*, melynek pártolását hívő keresztény el nem hanyagolja. De másrészt a *mai pogányság* ép úgy megkövetelheti tőlünk, hogy elvigyük hozzá az élet kenyerét, az Evangéliumot, mint a hogy megkövetelheték ezt az Ur parancsa alapján az első keresztény századok pogányai. Mert Atyámfiak! ha pld. *Pál apostol* és Barnabás Antiókiában maradtak volna mindaddig, míg ott mindenki megtért és minden nyomor megszűnt volna, ugy soha sem indultak volna missziói körutjukra s Pál apostol soha sem hozta volna az Evangéliumot Európába. S ha azok a kegyes férfiak, kiket annak idején Geyza fejedelem s I. István királyunk Magyarországra hívtak, a kereszténység bevezetése végett, azt mondták volna: *Elég dolgunk van nekünk itthon német vagy olasz honfitársaink között*, — akkor mi még ma is pogányok lehetnénk, ha ugyan nemzetünk a keresztény kultúra hiján el nem púszult volna.

Teljesitse azért a mai kereszténység is ép oly lelkiösméretesen missziói kötelességét, mint a hogy az első keresztények teljesítették. S örömmel jelenthetem néktek Keresztény Hívek, hogy a protestáns egyház — híven teljesíti ez irányú kötelességét. A lefolyt XIX. századot keresztény nyelven: *missziói századnak* is nevezik s hogy joggal, azt igazolják a következő adatok:

Az 1900. év végén az egész földkeregségen 249 protestáns misszió-egyesület létezett, melyek önkéntes adományokból összesen 82 millió korona évi bevétel felett rendelkeztek. Ezen társulatok szolgálatában 14,205 európai és 77,644 benszülött munkás állott, kik Afrika, Amerika, Ausztrália és Ázsia különböző pogány népei és nemzetei között 5571 főállomáson 1 év alatt 84,186 pogányt megkereszteltek s 20,374 iskolában 1,046,109 pogány gyermeket tanítottak. A Biblia 434 nyelvre van lefordítva s a pogányságból nyert evangélikus keresztények száma a XIX. században 11 és $\frac{1}{4}$ millió, míg például az első keresztény század végén

csak 200,000 keresztény volt s csak az V. század végén K. u. érte el a keresztények száma a 10 milliót. Az utolsó században tehát több pogány tért csupán a protestáns egyházba, mint amennyi a kereszténység megalapítását követő első 5 száz év alatt lett kereszténynyé!

Óriási számok ezek, különösen ha meggondoljuk, hogy mennyi lemondás és küzdelem fűződik azon hittérítőkhöz, kik ezen szép eredményt buzgóságukkal létrehozták; ha meggondoljuk, hogy némely vad népnél néha évtizedek mulnak el s a hittérítők egész légiója szenved mátyromságot, míg a sivatagok első fia térdet hajt a szent kereszt előtt s felesküszik a Krisztus zászlajára!

A felsorolt adatok az *összes protestáns* egyházak missziói működésének eredményét mutatják; de bizonyára jól esik lelketeknek megtudni, *hogy lutheránus egyházunkat illeli a kezdeményezés és a vezérszerep a misszió terén.* Ugy a némethoni, mint a dán, svéd, norvég, fin, francia, holland, ausztráliai és amerikai lutheránusok buzgón kiveszik a részöket a missziói munkából; — de az összes ág. h. ev. misszióegyesületek között a legtekintélyesebb a *székhelye* után ugynevezett *Lipcsei Misszió*, mely egyetemes lutheránus jellegénél fogva az egész földkerekség lutheránus misszióbarátainak találkozó helye; mely misszió pártolására fordítja hazai egyházunk is szegénységéből folyó filléreit s mely misszió nagyérdemű felügyelője ma ezt a gyülekezetet is megtisztelte látogatásával.

A Lipcsei Misszió, amint ezt képekben is bemutatjuk, Kelet-Indiában Madrasz vidékén az u. n. tamul nép között s Kelet-Afrikában az óriási Kilimandsáró-hegy tövében a vadzsagga és wakamba-népek között működik; ezen misszió-mezők fentartására s kiépítésére évi 800,000 koronát fordít s körülbelül 80 európai s 27 benszülött hittérítője által eddig 21,746 pogány keresztényt gyűjtött.

Szeretteim!

Beszédem végéhez értem s ha megkérdeznének, minő érzelmet keltett az szivetekben, bizonyára azt mondanátok, hogy a *hála érzelmét* amiatt, hogy a Ur még ma is oly nagy dolgokat cselekszik az Evangélium által a pogányok között; de egyuttal a *sajnálkozás érzetét* is, hogy hazai evang. egyházunk *eddig* alig vette ki részét a missziói kötelesség teljesítéséből. Hiszen nemcsak hogy missziói egyesületünk nincs, hanem még alig 7 éve, hogy néhány gyülekezetben gyűjtést rendeznek évenként a misszióra; s tavaly is alig 2500 K. folyt be 1 millió lelket számláló hazai egyházunkból a Lipcsei Misszió támogatására.

Én mindkét érzelemnek szívből örülök, mert tudom, hogy ugy a hála a legfőbb jóért, az Evangéliumért, mint a sajnálkozás amiatt, hogy eddig oly keveset tettünk Krisztus Urunk missziói parancsának végrehajtásaért, bizonyára arra indit bennetek, hogy ezentúl Ti is nagyobb gondot fordítsatok a hittérítés ügyére, buzgóbban imádkozzátok a Miatyánk második kérését: *Jöjjön el a Te országod!* s szivesebben

áldozatok az Urtól nyert felesleges filléreitekből a misszió pártolására is!

Mert ez az a két forrás, melyből a misszió táplálkozik: a hívő keresztények imádsága s áldozatkészsége. S ha mindnyájan kivesszük mindkettőből részünket, úgy nem sokára bekövetkezik az a boldog idő, mikor minden pogány kenyeret ejéndik Isten országában s a legtávolabb szigetek szegény bálványimádóihoz is elhatol kegyes Jézusunk hívő szózata: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és megterheltettetek és én megnyugosztlak titeket“. Amen.

Egyházunk első missziói növendéke.

Bizonyára örömmel veszik olvasóim a hirt, hogy végre akadt hazai egyházunkból egy lelkes ifju, ki a Krisztus szeretetétől áthatva, a hittérítői szent és magasztos pályára lépett. Miután ezen ifju elhatározása nagy jelentőséggel bírhat a misszióügy további fejlődésére hazánkban, talán nem végzek felesleges munkát, ha a lipcsei misszióintézetbe való belépésének történetét kissé részletesebben ismertetem.

Szeptember 16-án, kevéssel a szabadkai és torzsai gyámintézeti és luthertársasági ünnepélyre való utazásom előtt a következő levelet kaptam Budapestről „Fleischer Gyula ügyvédjelölt a Missz. Szövetség titkára“ aláírással:

„Nagytiszteletű Uram!

Kötelességemnek tekintem Nagytiszteletű urat külön értesíteni, hogy néhányan itt a fővárosban szövetséget kötöttünk azon célból, hogy Krisztus Urunk dicsőséges Evangéliumának terjesztésében munkálkodjunk. Egy kis külmissziói egyletet alakítottunk, egyelőre ideiglenesen. Egyelőre a magyar missziói növendékekről való gondoskodást vállaltuk el, Simon Gézának és Dabi Gyulának ruhákat s könyveket veszünk. Később termet bérlünk zsidógyűlések számára. Éppen most keresünk összeköttetést Macedóniával. Hátha megengedi az Ur, hogy oda is menjen valaki közülünk.

Tudván azt, hogy Nitszt. uram hosszú idő óta nagy lelkesedéssel és buzgalommal lobogtatja a misszió zászlaját, reméljük, hogy igyekeztünk szíves helyeslésével fog találkozni. Sőt azt is merjük remélni, hogy Ntszt. Uram minket, ifjú embereket, segíteni is fog. Már kezdetben arra gondoltunk, hogy ne munkálkodjunk Ntszt. Uram nélkül és azt hisszük, eltaláljuk a módot, melylyel Ntszt. Uram összeköttetését velünk kérhetjük.

Megkell jegyeznem, hogy egyletünk alapja egyetemesen protestáns. Azonban nem olyan, mely se lutheránus, se kálvinista, hanem

olyan, mely jó lutheránus is, jó kálvinista is. Tagjaink között van lutheránus és kálvinista. A két missziói növendék református, *de már is jelentkezett egy kedves, tehetséges ifjú lutheránus, ki — ha az Úr engedi — néhány hét múlva belép egy missziói iskolába, valószínűleg Hermannsburg vagy Breklumba.*

Egyelőre csak azt, de azt nagyon kérjük, hogy Ntiszt. ur minket és ügyünket kegyes jóindulatába fogadjon. Az együttműködés részletei későbbi dolog. Nem jó Ntiszt. Uram Budapestre? Ha idejő, jó volna valamely személyes konferencia. Örölnénk, ha Ntiszt. urat láthatnók.

Érdeklődvén a misszióügyre vonatkozó minden hazai mozgalom iránt, rögtön tudattam Fleischer ural Pestre érkezésemet, úgy hogy szept. 18 án este az „Orient“ szállóban találkozhattunk. Megtudtam tőle, hogy a budapesti ref. ifjúsági egyesület néhány tagja a hittérítés ügyének behatóbb felkarolása végett „Missziói Szövetség“^{et} alkotott, mely működését mindkét prot. egyházra kiterjesztené s alapszabályait jóváhagyás végett már beterjesztette a nagym. belügyminisztériumhoz. A szövetség célja első sorban az volna, hogy tagjai közül azokat, kiket az Ur érdemesít rá, az aktív missziói munkásság szolgálatába állítja s kiképeztetésükről s eltartásukról gondoskodni igyekszik. Szeretnék, ha csekélységem jóindulatát s támogatását is sikerülne megnyerni ügyöknek.

Mondhatom, örömmel hallottam a Krisztus Evangéliumáért lelkesülő fiatal *ügyvédjelölt* előterjesztését, ismerve azon ellenszenvet, melyel a hittérítés szent ügye iránt az Ur nem egy *felkent szolgája* viseltetik. Ime, tehát a „világiak“ között is vannak, kik érzik ama vád borzasztó súlyát, melyet az e téren eltűrt mulasztás emel mindnyájunk ellen s Budapesten, ezen modern Sodomában, szövetkeznek néhányan a legpogányabb bűnöket is legyűző s minden életviszonyt megnemesítő Evangélium terjesztése végett.

De bármi jól is esett ezen tapasztalás, rögtön kifejezést adtam aggodalmamnak afelett, hogy ismét „közösügyes“ egyület terveznek s kijelentettem, hogy én hitvallási alapon állva, csak lutheránus missziói munkát pártolhatok s oda kellene hatnunk, hogy külön ágostai hitvallású és külön helvét hitvallású missziói egyesület szerveztessék a két egyház körén belül. Azzal váltunk el, hogy Torzsáról visszajövet, a „missziói szövetség“ összes tagjaival beszéljük majd meg az ügyet, — ami szeptember 22-én este, ugyancsak az említett helyen meg is történt.

Vagy husz ifjú jött el Fleischer ural ezen második összejövetelre, református és lutheránus vegyest, köztük *Massár János* ágost. h. evangélikus fiatal ember, ki hittérítő akar lenni. Ezen körben ismétlem s részletesebben kifejtettem fenti nézetemet, — kijelentve, hogy ha *Massár* meggyőződésből tagja az ágost. hitv. evang. egyháznak s hajlandó a hitvallási alapon álló lipcsei ev. luth. misszió szolgálatába lépni, társai pedig ezen irányban nem gátolják, akkor hajlandó vagyok felvétele végett lépéseket tenni.

Ezen kijelentésre illetve elhatározásra több fontos ok készített. Igaz, hogy Mazsár egy ugynevezett „evangéliumi protestáns“ ifjúsági egyesület és missziói szövetség tagja volt, mely irány tagjai lelkiösmere-téből a hitelvi eltéréseket rendszerint kiirtani igyekeznek: az itt szóba jövő egyesület azonban megkivánja tagjaitól, hogy az istentiszteletet s urva-csorát mindég saját egyházuk templomában látogassák és vegyék. S csak örülhetünk, hogy Mazsár, mint komoly keresztény ifjú, — kife-jezetten ágost. hitv. evang. ifjúsági egyesületet Budapesten, sajnos, nem találva, — nem merült el a hitellenség fertőjében, nem is keresett más-féle, péld. valamely szociáldemokrata egyesületben szórakozást, hanem belépett egy olyan körbe, ahol igazán szeretik és keresik a Krisztust. Továbbá súlyt helyeztem arra, hogy mivel egyházunk eddig úgyszól-ván egységesen a Lipcsei Misszió mellett foglalt állást, hazai egyhá-zunk első missziói növendéke — s majdan a többi is — ezen misszió kötelékébe lépjen, nehogy az eddigi egységes, egészséges és termé-szetes fejlődés megszakadjon.

Itt emlitem meg, hogy *Mazsár* János mint egyszerű szegény szülők gyermeke 1886 október 4-én Bossácz községben Trencsénmegyében született. Szülői utóbb Pestre költöztek, hol atyja ma is gyári munkás s a kis gyermek itt nőtt fel ifjává. Az elemi iskola végeztével, hol *Paulik* János jelenlegi nyiregyháza lelkésztől részesült hitoktatásban, *Horváth* Sándor lelkész a deákteri templomban megkonfirmálta, mire az asztalos mesterségre lépett. Két évig tanulta a minta-asztalos mester-séget, mikor megbetegedett, úgy hogy barátai és mások kérésére abbahagyta ezt a foglalkozást. Felgyógyulva egy papirdoboz-készítő és szivarka-hüvely készítő gyárba lépett, közben azonban az ifjúsági egyesületben hallott külmissziói előadások, magyar és tótnyelvű missziói könyvek s a Biblia szorgalmas olvasásának hatása alatt, mindinkább megérlelődött szívében az elhatározás, hogy életét mint hittérítő tel-jesen Jézusnak szenteli. Mazsár szerény fellépésű, megnyerő modorú kedves ifjú, ki magyarul, tótul és németül egyaránt jól ír és beszél s így feltehető, hogy a hat éves missziói tanfolyam végzése után, nem-csak mint hittérítő jól megállja helyét, hanem előadásaival három-nyelvű hazai egyházunk bármely gyülekezetében is felléphet a misz-sziói ismeret terjesztése s a missziószeretet fokozása érdekében.

Haza térve néhány nap mulva (okt. 10-én) azt az értesítést vettem, hogy „Mazsár azt hiszi, hogy az Ur akarata, miszerint ő a Lipcsei Misszió szemináriumába lépjen“ s megkértek, hogy Lipcsével Mazsár érdekében haladéktalanul érintkezésbe lépjek. A misszió vezetősége örömmel fogadta előterjesztésemet, de a felvételi szabályzatok csaknem leküzdhetlen akadályt állítottak utunkba. Ezek értelmében ugyanis a tanfolyamba csak minden második évben és pedig a páratlan évek husvétján vesznek fel növendékeket, mely szabály alól csak rendkívüli esetben van kivételnek helye. Az új tanfolyam a jelen év tavaszán megkezdődvén, most ősszel nem igen vehettek fel új növendéket,

miért is a kollégium úgy határozott, hogy Mazsárt a hittérítőre nézve nélkülözhetetlen asztalosmesterség teljes elsajátítása s a német nyelv tökéletes megtanulása végett eleinte egy keresztény, érületű asztalnál helyezik el s csak 1905. tavaszán veszik fel rendes növendékül a szemináriumba. Ezen határozat persze nagy próbára tette Mazsár elhatározását, mely oly komoly volt, hogy ezen másfélévi „próbának” is örömmel alávetette volna magát.

Igy állott az ügy mikor egyetemes lelkészi értekezletünk elnökének felszólítását olvastam, hogy akinek a nov. 11-én tartandó értekezletre indítványa volna, jelentse be nála. Bejelentettem, hogy engedelmével bemutatom a kartársaknak egyházunk első missziói növendékét s felkérem őket úgy ezen ifjú mint általában a misszió ügyének lelkes felkarolására. Isten úgy akarta, hogy ezen értekezletnek nem akadt más tárgya, úgy hogy az *hazai ágost. h. evang. egyházunk első misszió növendékének lélekemelő kiküldetési ünnepévé alakult*. A testvérek engedelmével rámutattam a missziói munka kötelességszerű voltára, egyházunk ezirányú menthetlen mulasztására, s bemutatva Mazsárt felkértem a testvéreket, hogy most, midőn végre akadt egyházunkban egy hívő lélek, ki az aktív missziói munkásság terére lép, karoljuk fel mindnyájan s támogassuk az eddiginél nagyobb buzgósággal a hittérítés szent ügyét. Utánam *Mazsár* intézett néhány szót a szép számmal együtt lévő lelkészi karhoz, — melynek sorában ott voltak Sárkány és Gyurátz püskökök is. Egyszerű, de épen azért szívhez szóló beszédében előadta, hogyan vezette őt az Úr azon elhatározáshoz, hogy a hittérítői pályára lépjen s felszólította az összes hazai evang. lelkészeket, hogy támogassák őt elhatározásában, tanulmányaiban és majdan nehéz munkájában imádságukkal. *Paulik* János és *Veress* József üdvözlő szavai után *Gyurátz* Ferenc püspök intézett a lelkészi karhoz lelkes felhívást a hittérítés iránti kötelesség buzgó lerovása iránt, mely beszéd hatása bizonyára *eredményekben* fog nyilvánulni s ajánlotta Isten kegyelmébe fiatal hittérítő jelöltünket. *Löw* Fülöp locsmándi lelkész *Mazsár* uti s kiképeztetési költségeinek fedezésére gyűjtést indítványozott, mely rögtön megejtetvén 53 korona 12 f.-t eredményezett, végül pedig *Stettner* Gyula felsőlövői esperes buzgó imádságban kérte az Úr áldását, hogy jöjjön el hozzánk, általunk s majdan ezen ifjú testvérünk működése által is, az Ő országa!

Ezen jelenet hatása alatt ott rögtön levelet intéztem a misszió vezetőségéhez, kérve, nem lehetne-e a szabály alól ez esetben kivétel téve, Mazsárt talán mégis rögtön a képezdébe felvenni? Hisz „benne a Lipcsei Misszió tehetséges növendéket kap. ki az eddig előadottakat pótolhatja s e lépésnek történeti fontossága lehet, amennyiben Mazsár felvételével szorosabb összeköttetés létesül a Lipcsei Misszió munkája és hazánk között s ez eset felébresztheti az ország luth. keresztényei között a missziói szellemet”. Levelem, melyet ajánlólag aláírtak D. *Baltik* Frigyes és *Gyurátz* Ferencz püspökök, *Brunner* János esperes és *Löw* Fülöp lelkész nem tévesztette el hatását, amennyiben már néhány

nappal utóbb értesítést kaptam, hogy Mazsár jöjjön azonnal Lipcsébe, hol előbb megvizsgálják s aztán határoznak felette véglegesen.

Igy áll a dolog, mikor ezen sorokat írom. Abban állapotunk meg, hogy Mazsár december 1-én érkezik Lipcsébe. Megérkezéséről s a missziói kollegium végleges határozatáról a következő számban értesítem kedves olvasóimat. Vezérelje az Ur s adjon neki erőt, kitartást s mindenek felett hitet, szerénységet és *alázatosságot* célja megvalósítása érdekében.

Talán kissé hosszadalmas is letterem már leírásomban, de egyrészt kötelességemnek tartottam — esetleges félreértések elkerülése végett — rámutatni, hogy Mazsár, bár egy ügynevezett „egyetemes protestáns“ ifjúsági egyesület tagja volt, amint arról többszöri eszmecsere s lelkészeitől többek között Bachát Dániel esperes urtól nyert információim alapján is meggyőződtem, mindég szive osztatlan szeretetével csüngött ágost. hitv. evangélikus egyházán, úgy hogy tiszta meggyőződéssel ajánlhattam a Lipcsei Misszióknak felvételre; másrészt azon tényt, hogy hazai egyházunk az első missziómunkást adja a szent ügynek, oly fontos és örvendétes eseménynek tartom, mely megérdemli, hogy részletesebben megemlékezzünk róla egy missziói folyóirat hasábjain. Adja Isten, hogy ne csalódjunk ezen ifjúbán.

S végül egy *kéréssel* zárom be soraimat. Néhány év előtt a „Külmisszió“ olvasóinak támogatásával egy hindu ifjút, Devanukrachamot képeztettem ki Keletindiában missziói tanítóvá. Nem gondolják-e lapom olvasói s különösen szeretett kartársaim, hogy a Mazsár kiképezéséről való gondoskodás talán szintén kötelességünk? A „Lipcsei Misszió“ ugyan magára vállaltat eljes ellátását, — de a misszió csak önkéntes adományokból teheti azt s Mazsár utóvégre is a mi egyházunkat képviseli, most a missziói képezésében s majdan a pogányok között. Térítsük tehát vissza a misszió egyesület reá fordítandó költségeit. A kezdet már megtörtént az egyetemes lelkészi értekezleten gyűjtött 53 K. 12 fillérrel. Ehez *Ujág*h Károly szepesmerényi lelkész az egyetemes gyűlés második napján 16 koronát gyűjtött. N. N. pedig kiegészítette az összeget 70 koronára. Azóta pedig az „Evangelische Glocken“ felhívása folytán Köhler Jánosnétól Felső Eőrt 2 K., Husz Armin urtól Eperjesen 5 K. — Levius S. P.-től Modor 5 K., bold. Solcz Ida k. a. missziói perzseléből Iglón pedig 5 K., 21 fillért kaptam a fenti célra. Talán begyűlik mindég annyi, hogy Mazsár a hatéves tanfolyamot a misszió egyesület külön megterhelhetése nélkül, hazai egyházunk misszióbarátainak áldozatkészségéből végezhesse.

Ágfalva, 1903. nov. 26.

Scholtz Ödön.

Mazsár János beszéde.

Módomban van közölni azon egyszerű, szívhez szóló beszédet, melyet *Mazsár János*, hazai ágost. h. evang. egyházunk első missziói növényedeke a f. é. november 11-én Budapesten tartott egyetemes lelkészi értekezleten intézett hozzánk. A „*Külmisszió*“ barátai bizonyára ép oly örömmel olvassák, mint amily szívesen mi hallgattuk és mindnyájan épülünk rajta. A beszéd így szól:

„Mélyen tisztelt Értekezlet!

Bizonyos félelem vesz erőt rajtam, ha elgondolom, milyen méltatlan vagyok én, egy iparos ifjú arra, hogy ezen mélyen tisztelt gyűlésen én is szóljak egynéhány szót. Mégis örülök, hogy alkalmam van vallást tenni arról, hogy mi indított engemet arra, hogy a külmisszió nehéz tövises; de dicső munkaterére lépjek.

Én egy egyszerű tót munkáscsalád gyermeke vagyok. Trencsén megyében születtem, 6 elemi osztályt végeztem s a lutheránus hitvallást követem. Már kisfiú koromban megszerettem az Ur Jézust, aki engem előbb szeretett, gyönyörűséggel és örömmel olvastam a Bibliát, kedvvel tanulmányoztam külmissziói könyveket. Igaz ugyan, hogy egy kis időre eltértem az Urtól, míg itt Budapesten azután egy kegyes ifju által, megismerkedtem egy keresztény ifjusági egylettel, ahol ismét megtanultam Istenemet szeretni és követni.

Elgondoltam azután, hogy mily nagy hálával tartozunk mi ágostai hitvallásu evangéliku: keresztények Istenünk iránt, hogy vannak ez országban mindenütt templomaink, iskoláink. Vannak lelkészeink, tanítóink, kik ezen templomokban és iskolákban tanítják és oktatják a népet. Vannak szegényházaink, kórházaink és árvaházaink, ahol a szegényeknek, betegeknek és árváknak gondját viselik; de a világ sok közeli és távoli országaiban milló és millió ember bűnben és nyomorban küzdődik, vigasztalás nélkül él és minden remény nélkül hal meg. A pogányoknak ezen nyomora indított engemet arra, hogy elhagyjam szüleim, testvéreim, barátaim, és a külmisszió munkaterére lépjek.

Megvallom őszintén, hogy sokáig kételkedtem vajjon nem ellenkezik-e az Ur akaratjával az, hogy én látva, hogy itt e hazában is oly sok nyomor és bűn uralkodik mindenfelé, mégis a pogányokhoz akarok menni. S ekkor kezembe jött az „Uj Óramutató“ című könyv, melyben Nagytiszteletű Lőw Fülöp locsmándi evangélikus lelkész ur tollából: „A külmisszió visszahatása a honi egyházra“ című értekezésben a következő szép szavakat olvastam: „A külmisszió forrás, mely a honi hegyekben fakad. A forrásból patak, a patakból folyam lesz. A folyam pedig tovasiet a pogányság végtelen tengerébe. De a tengerből felemel-
kednek az áldást hozó felhők, visszahozzák mihozzánk és itt megter-

mékenyítik a honi virányokat“. Midőn átolvastam ezen gyönnyörű cikket, meggyőződtem arról, hogy a külmisszió nem ellensége a belmissziónak, hanem ellenkezőleg édes testvérek azok. Elgondoltam, hogy ha még a szegény elnyomott finn nép is küld hittérítőket a pogányok közé; akkor bizonyára nekünk magyaroknak is kötelességünk pártolni a külmissziót; mert semmi sem ujtja meg erőben és lelkesedésben a honi egyházakat úgy, mint azok a csodák, melyeket Isten szemünk láttára végez a pogányok között. Mi magyarok sokszor hivatkozunk szegénységünkre, pedig minden fillér, melyet a külmisszió segélyezésére adunk, áldásosan visszatérül.

Megjegyzem, hogy egyrészt Nagytiszteletű *Scholtz* Ödön ágfalvai ev. lelkész ur, másrészt a „Külmissziói Szövetség“ szivességével a Lipcsei luth. missziói intézet kötelékébe lépek.

Befejezésül legyen szabad a mélyen tisztelt értekezlet tagjaitól — kérem bocsássanak meg, ha szerénytelen vagyok — egy ajándékot kérni. Olyan ajándékot értek, ami értékes, pénznél is többet ér, t. i. Nagytiszteletű Urak imádságát. Egyedül, magamra hagyatva, gyenge, tehetetlen vagyok; de ha a Ntiszt. Urak imádkozni fognak érttem, úgy jól tanulhatok s egykoron áldásosan munkálkodhatok majd a pogányok között. Hogy itt állok önök előtt kicsiny vagyok; de ha imádkozni fognak érttem, úgy magasra emelkedhetem. Kérem azért ajándékol imádságaikat érttem, s azon misszióért, melynek kötelékébe lépek, kérem jóindulatukat gyarlóságom iránt és szeretetüket az evangéliumi világmisszió szent ügye iránt, melynek eredményétől függ, hogy a világ minden széléről egybegyűjtsenek az Istennek gyermekei és Urunk Jézus ismét leszálljon a földre, nem többé szegénységben hanem a maga királyi dicsőségében.

Köszönöm, hogy meghallgatni kegyeskedtek. Isten áldása legyen velünk!“

A lelkési értekezlet ezen megható jelenetéről értesítvén dr. *Siedel* missziófelügyelőt, tőle többek közt ezt a választ nyertem: „Egy kissé persze megijedtem, midőn olvastam, hogy a jó embert így ünnepeltétek. Ez nem tesz mindég jót!“ Reméljük és kívánjuk, hogy Mazsárnál jót tegyen s azon szép óra, az Ur iránti hálából, egész életén át fogadalmának komoly és lelkiörméretes teljesítésére sarkallja!

A Lipcsei Misszió 1903. évi közgyűlése.

A Lipcsei Misszió ezidén is pünköst utáni szerdán és csütörtökön, vagyis június 3. és 4-én tartotta meg ünnepélyes évi közgyűlését. Az ünnepi istentiszteleten — mely ezuttal ismét a szépen restaurált Szent-Miklós templomban tartatott — a liturgiát dr. *Hölscher* lipcsei lelkész

végezte, a szent beszédet pedig a lipcsei egyetem új tanára, a pozitív lutheránus teológia egyik büszkesége, dr. *Ihmels* tartotta. Pál apostol második korinthusi levele IV. részének, 1-ső és 6—10 verse alapján azon tételt fejtette ki: „*Ne fáradjunk el az Úr szolgálatában!* 1. Gondoljuk meg, hogy kincsünk vagyon, melylyel kötelességünk őt szolgálni. 2. Értsük meg, hogy ezen kincsünk az Úr akarata szerint cserépedényekben vagyon. 3. Hidjük, hogy a szent szolgálathoz ezen kincsen isteni erőt fogunk tapasztalni“. A beszéd, melyben hívő lelkesedéssel rajzolta a hittérítési szent munka dicsőségét, nehézségeit és eredményét, mély benyomást gyakorolt a templomot megtöltő áhitatos gyülekezetre, mire dr. *Schwartz* misszióigazgató terjesztette elő kimerítő évi jelentését, melyből kiemeljük a következőket: „. . . . Aki érzi, hogy annak követe, kiról meg vagyon írva: ‚Uram, az égig vagyon a Te irgalmasságod és a Te igazmondásod a felhőkig‘ — az soha sem fog beleegyezni, hogy a missziót politikai határok közé szorítsák. Kiváltképpen a mi misszióink . . . itthon sem szoritkozik Németországra. *Nem valamely nemzetiségi jelvény, hanem az ágostai hitvallás zászlaja leng felette*, mely alatt svéd, orosz, osztrák, magyar és német alattvalók találkoznak. S hálát adunk Istennek, hogy lettek és esztek, magyarok és tótok, csehek és lengyelek, kik egyébként oly távol állnak egymástól, vállvetve építenek velünk a szent munkán. Testvéreink segítségét nem is nélkülözhetjük s bizunk benne, hogy hűk maradnak hozzánk, ha mi hivek maradunk az Úrhoz, és csak azon az úton haladunk, a melyen Ő vezet bennünket. . . .

A legnehezebb próbára a *vakambamisszió* állítja a társaság hittérítőit. Nem csodálkozhatnánk, ha azon bárgyúság és tudatos elleneséges indulat, melylyel itt lépten-nyomon találkoznak, arra bírta volna az ottani hittérítőket, hogy levervén lábaik porát, másfelé keressenek munkatért. Tavalyi konferenciájukon legalább azt határozták, hogy a nép keményszívűsége miatt nem nyitnak új vakamba-állomást, hanem inkább új nyelvet tanulnak, hogy ha talán a Kenia hegyen lakó vakikuyu néppel több szerencsájük volna. De ime az Úr ekkor új reménysugarat lövelt szivőkbe. Ikuthában *Hoffmann* esperes 9 kosztos növendéket, kik sok örömet okoztak neki, megkeresztelhetett s még a keresztelés napján új katechumenusok jelentkeztek. Mulangoban pedig négy olyan kosztos ifjú jelentkezett a keresztségre, akik előbb megszöktek volt az állomásról, ami új bátorságot adott a hittérítőknek. S amikor híre kelt, hogy egy idegen missziói társaság be akar hatolni Ukambába, a testvérek saját felelősségükre mindent megtettek, hogy a vakamba-misszió fejlődését észak- és kelet-felé biztosítsák. Egy közös konferencia határozata alapján *Kanig* és *Gerhold* testvérek március 21-én Mulangoból utra keltek, hogy mindegyik egy új missziói állomást létesítsen. *Gerhold* testvér Kitwi kormányállomástól keletre a Djandulla s még 3 más hegylánc megett, nem messze a Mutitu hegytől, a Szua felső völgyében, a *Miambani* dombon, körülbelül 1000 méternyire a tenger

színe felett, állomás létesítésére alkalmas helyet talált. Kanig testvér pedig éjszaki irányban, nyolc napi járó földre, a Tana folyó közelében fekvő népes, de sík és erdőtlen Manzollo országba hatolt s a legújabb hírek szerint a *Mumoni* hegyen telepedett le. Bizony, nem könnyű dolog így egyedül kimenni ezen egészségtelen vadonba s csak az képes rá, aki Pál apostollal vallja, hogy „a Krisztusnak ama szerelme szorongat minket”. . . . Isten óvja meg testvéreinket a járatlan utakon s adjon nekik mielőbb segítő társakat a nehéz munkában.

A *dzsagga-misszió* örvedetesen fejlődik. A múlt évben a régi állomáson 70 pogányt kereszteltek, miáltal a keresztények száma 146-ra emelkedett s az év végén 74 katechumenus volt előkészület alatt. Mambában *Althaus* testvér 53 kereszténynek oszthatta ki nagypénteken az urvacsorát, amint már előbb Mosiban 19 és Madsameban 11 keresztényt bocsáthattak az Ur asztalához. Az istentiszteleteket átlag 1200—1300 pogány látogatja s a tanulók száma 1000—1100 között változik. Ha Madsameban minden kényszer nélkül 400—500 gyermek jár önként és rendesen az iskolába, ugy ez nagy dolog, különösen ha meggondoljuk, hogy a szerencsének semmit sem szoktak ingyen tenni. . . . Az új állomásokon még minden kezdetleges állapotban van. A sirai pompás missziói birtokon az építkezéssel már annyira előre haladtak, hogy január közepén 15 testvér már ott tarthatta meg a 16-ik *dzsagga*-konferenciát. A sigatiniben állomásozó testvérek nagyon szeretnék, ha a Pare hegységben még egy állomást létesítenénk, mihez csak a hittérítők hiányoznak. Egyelőre *Fuchs* testvér a kizangi nyelvezet még a kiguene nyelvet is megtanúlja, hogy az összes hegylakókkal megértesse magát. A *Merun* is megvédte Isten kegyelme testvéreinket. A hittérítők irodalmilag is serényen foglalatoskodnak, úgy hogy a jövő nyáron üdülés végett hazatérő *Althaus* és *Müller* testvérek néhány tankönyvet nyomdába adhatnak.

A keletindiai *tamul misszió* lélekszáma a régi maradt, vagyis 21,600. Ottani hittérítőink 302 pogányt kereszteltek ugyan, de 215 keresztény ismét visszaszülyedt a pogányságba, azonkívül a kivándorlás jobb kereseti helyekre ismét nagyobb arányokat öltött, úgy hogy a nyereség ennek következtében eltűnt. A pogányságba való nagyszámú visszaesés, a néhány év előtti páriamozgalomban leli magyarázatát, mikor a hittérítők rövid idő alatt 3300 pogányt kereszteltek meg, kik közül most a gyengék, kik nem képesek a keresztény rendhez alkalmazkodni ismét elpártoltak. Az iskolaügy szépen virágzik s összes alsó és felső tanintézetünket 8668 gyermek — és pedig 4829 pogány — látogatta, vagyis 450-nel több mint tavaly. Svéd hittérítőink a pudukótei-i középiskolát főiskolává fejlesztik. Mivel iskoláinkban a vallásos nevelésre fektetjük a fősúlyt, azért azok igen nagy jelentőséggel bírnak a misszióra nézve. A női misszió ügye is szépen fejlődik. A dettelsauai diakonissza anyaház megengedte, hogy *Streng* Lina nővér szolgálatunkba léphessen, úgy hogy vele missziói tanítónőink száma 7-re emelkedett. Azonkívül a dresdai

és hannoveri nagy lutheránus diakonissza anyaházak is felanjánlották szolgálatukat egyesületünknek, úgy hogy már ez őszzsel a dresdai anyaházból három, jövő évre pedig a hannoveriból két nővér megy ki Indiába. Ha meggondoljuk, hogy különösen a felsőbb kasztok nőihez a hittérítők igehirdetése el nem hatolhat, hálát kell adnunk Istennek, hogy olyan sok lelkes nőt állít misszióink szolgálatába, kiknek módjukban lesz műveltségüknél fogva az Evangéliumot a legelőkelőbb hindu nőkkel is megismertetni. De nagyon örvendünk annak is, hogy a három legnagyobb lutheránus diakonissza anyaház missziókkal közös munkára szövetkezett.

A *missziói adományok* a lefolyt évben ismét emelkedtek és pedig 501,000 márkáról 515,000-re, az összes bevétel pedig 523,000-ról 534,000 márkára. De a *kiadások* is szaporodtak. Mert a misszióház melletti szomszéd telek megvétele 91,000 márkába került, a mire csak néhány ezer márka külön adomány folyt be, s ha ettől el is tekintünk, az évi kiadás mégis 539,000 márka volt. Mindamellett hálát kell adnunk Istennek, hogy a differencia nem nagyobb. Dr. *Siedel* kedves munkatársam kiszámította, hogy csupán az európai missziómunkások száma a mult évben 20 százalékkal növekedett. Nem csoda tehát, ha a kiadások is emelkedtek. S ha a költség szaporulat mégis csak 20,000 márka, ezt csak az által értük el, hogy nem egy jogos kívánság kielégítését későbbre halasztottuk. Adjunk hálát az Istennek, hogy tavaly oly sok új munkást adott misszióinknak, anélkül, hogy csak egyet is elveszítettünk volna, halott nem egyet súlyosan meglátogatott az Ur Legyen az Ur továbbra is misszióhajónk kormányzója s vezesse azt viharon s hullámokon át biztos kikötőbe. Ha Ő velünk van a hajón, akkor nem kell félnünk. Amen“.

Az évi jelentés után dr. *Bard* schwerini titkos főegyháztanácsos, a missziói kollégium elnöke felszentelte *Stammberg* Frigyes kurlandi és *Hilgner* János Frigyes Vilmos poroszországi származású hittérítő jelölteket s Lukács 12, 49—50 alapján felépített megható beszéd kíséretében kiküldte őket Keletafrikába. *Stammberg*et *Bernevitz* kurlandi lelkész — egykori konfirmálója — *lett* anyanyelvén még külön is megáldotta. A szebbnél szebb missziói énekekkel övezett lélekemelő ünnepi istentisztelet végén beszédett persely 535 márkát eredményezett.

Este $\frac{3}{4}$ 8-kor dr. *Pank* titkos egyháztanácsos és lipcei szuperintendens elnökele mellett a központi színház nagy ünnepi termében tömegesen látogatott *népies összejövetel* volt, melyet *Lotze* ebersdorfi szuperintendens bibliai megszólítása vezetett be. Utána *Pamperrien* trankebari prépost adta elő utazási élményeit és tapasztalait a Hátsóindiában fekvő Rangun városába, hol misszióinknak egy tamul kivándorlókból álló kis diaszpóra-gyülekezete van s a jelenlevők Pank elnök felszólítására rögtön 860 márkát áldoztak az ottani templomépítési alapra. *Pfützinger* hittérítő még a vakamba misszió nehézségeit ismertette, mire az ifjú *Stammberg* hittérítő bucsúszavai után az elnök szabad imával bezárta a gyűlést.

Az ünnepi istentisztelet délutánján s másnap délelőtt tartatott meg a *rendes évi közgyűlés*, melyen a missziói kollégium részéről dr. Bard elnök, dr. Hölscher lelkész, Hilbert O. kereskedő, Rost A. könyvkereskedő, Plank birodalmi törvényszéki tanácsos, dr. Schwartz missziói igazgató, Handmann missziói esperes, Hofstätter tanár és dr. Siedel missziói felügyelő vett részt s azonkívül 24 országos egyház illetve missziói szövetség 36 szavazati joggal felruházott kiküldöttel volt képviselve. dr. *Bard* elnök mindenekelőtt a kollégium egyik elhunyt tagjának, dr. *Zahn* udvari tanácsosnak a misszió körül szerzett érdemeiről emlékezett meg, mire *Hofmann* nürnbergi birodalmi törvényszéki tanácsost és dr. *Ihmels* lipcsei egyetemi tanárt a kollégium tagjaivá választották. Azután *Ahlers* lelkész terjesztette elő jelentését az egyesület 1901. évi zárszámadásáról, mire az 1902. évi számadást bíralták felül és hagyták jóvá. Eszerint 1902-ben az egyes országokból a következő adományok folytak be a misszióegyesület pénztárába: Afrika 70 márka, Amerika 2752, Ázsia 8, Ausztrália 876, Anhalt 126, Baden 1231, Bajorország 88,437, Braunschweig 9550, Brema 5, Dánia 1543, Elzász-Lotaringia 6896, Franciaország 589, Nagybritannia 263, Hamburg 5796, Hessen 4323, Lübeck 307, *Magyarország* 2465, Mecklenburg-Schwerin 27,187, Mecklenburg Sterlitz 4686, Oldenburg 2570, Österreich 1309, Poroszország (régii tartományok) 21,733, Hannover 36,923, Hessen-Nassau 11,871, Schleswig-Holstein 122, Lauenburg 4258, Reusz (idősebb ág) 4643, Reusz (ifjú ág.) 3839, Románia 20, Oroszország: pétervári konsistorium 20,263, moszkvai konsist. 7706, Eszthland 13,210, Kurland 20,011, Livland 19,612, Lengyel királyság 6112, Szászország 171,149, Sachsen-Altenburg 4115, Schaumburg Lippe 1892, Schweiz 185, Thüringen 6345, Waldeck 50, Württemberg 910 márka.

A tárgyalás alá vett fontosabb kérdések közül csak azt említjük meg, miszerint a közgyűlés a bostoni American Board nevű missziótársaság azon ajánlatát, hogy a Lipcsei Misszió vegye át mikronéziai misszióterületét, az ott gyűjtött 14000 pogánykereszténnyel együtt, fedezet hiány miatt elutasította s tudomásul vette a vakamba misszió kibővítését. Mivel Indiában az ottani legfelső missziói hatóság, a missziói egyháztanács és néhány fiatal hittérítő között kellemetlen surlódások keletkeztek, örömmel vették a kollégium helyettes elnökének dr. *Hölscher* lipcsei lelkésznek ajánlatát, hogy a forró időszak dacára kész a baj orvoslása végett Indiába utazni. Egyben elhatározták hogy dr. Schwartz missziói igazgató ez ősszel vizsgálja meg a két afrikai misszió területet. *Soltan* ratzeburgi konsistoriumi tanácsos imája után az elnök bezárta a közgyűlést.

Hazai missziói hírek.

— **Egy évi szünet után** ismét megindítom a „Külmissziót“. Bátorit reá azon szeretetteljes, mondhatnám lelkes fogadtatás, melyben az egyetemes lelkészi értekezlet, egyházunk első missziói növendékét részesítette. Bizonyára azok is örömmel fogadják a hirt, kik ama értekezleten részt nem vehettek, hogy egyházunk ezáltal immár az aktív missziói munka terére lép. De ez egyuttal indokoltta teszi ezen egyetlen magyar missziói folyóirat folytatását is, hogy hasábjain ama missziói munka egyes fázisai ismeretesekké legyenek. S mivel a *Friedensbote* című lap kiadói tisztétől megvállva, az így nyert időt a „Külmisszió“-ra fordíthatom, kellő pártolás esetén ígérhetem, hogy az most negyedévenként pontosan fog megjelenni. *Kérem az ügy iránt érdeklődők fokozott anyagi és szellemi támogatását.*

— **Adakozás.** Az 1902. év első felében, mint azt a „Külmisszió“ utolsó számában kimutattam 658 K. 41 fil. folyt be hazánkból a Lipcsei Misszió pénztárába. A június-szeptemberi 3-ik évnegyedről a következő összegek nyugtáztattak az „Evang. Luth. Missionsblatt“ 1902. évi 20. számában: *Ágfalva* a „Külmisszió“ és „Friedensbote“ gyűjtése 306 K. 84 fil., *Mezőberény* Stöltzner M. gyűjtése 21 K. 65 fil., *Szombathely* Kiss J. lelk. által 7 K. 59 fil. *összesen 336 K. 08 fil.* — Az október-decemberi negyedik évnegyedről pedig a következő adományokat nyugtázza a nevezett lap 1903. évi 3. száma: *Ágfalva* a „Külmisszió“ és „Friedensbote“ gyűjtése 50 K. 02 fil., *Bikal* Laub H. adománya 14 K. 59 fil., *Balassa Gyarmat* dr. Baltik Frigyes püspök gyűjtése kerületéből 705 K. 56 fil. és 62 K. 77 fil. a tiszai kerületből, *Liptó-Szt.-Miklós* a hirkevné Listy gyűjtése 55 K., *Locsmánd* az „Ev. Glocken“ gyűjtése 34 K. 07 fil. *Sopron*, a felső esperesség lelkészi értekezletének adománya dr. Siede otlétekor 6 K. 47 fil., *dr. Siedel* missziófelügyelő ősi utjának perzsely eredménye 452 K. 95 fil. (és pedig: *Modor* 50 K., *Pozsony* 136 K., *Ágfalva* 20 K., *Petőfalva* 11 K. 26 fil., *Sopron* 121 K. 52 fil., *Harka* 44 K. 20 fil., *Kabold* 21 K., *Csáva* 21 K., *Locsmánd* 25 K. 12 fil., *Fischer I. esp. felügyelő* 2 K., *Friedenreich E.* 85 fil.) — *Pilis* Sárkány S. püspök kerületi gyűjtése 510 K., *Vág-Ujhely* Lányi V. adománya 5 K. 10 fil. *összesen: 1896 K. 53 fil.* Igy tehát 1902-ben 2891 K. 02 fil.-rel támogatta hazai egyházunk a Lipcsei Missziót, ami 1901-hez viszonyítva 292 K. 81 fil. emelkedést jelent. Haladjunk továbbra is ilyen emelkedő irányban a megkezdett uton!

1903-ban folytatódik az adakozás s az „Ev. Luth. Misszió“-ra 8. száma a következő összegeket nyugtázza a január-márciusi első negyedről: *Dr. Siedel* tavaszi utazásának persely jövedelme 292 K. 91 fil. (*Lépesfalva* 25 K., *Sopron*, *Lyceum* 20 K., *Bánfalva* 15 K. 56 fil., *Bük* 34 K. 46 fil., *Szárzsd* 28 K., *Gyöng* 22 K. 52 fil., *Kalaznó* 4 K. 68 fil., *Kis-Tormás* 5 K. 57 fil., *Felső-Nána* 27 K. 24 fil., *Murga* 12 K. 25 fil., *Káty* 11 K. 90 fil., *Bonyhád* 33 K. 61 fil., *Hidasd* 32 K. 12 fil., *Kis Mányok* 20 K.) — *Batizfalu* 14 K. 54 fil., *Budapest* német gyűlekezet 10 K., „Egy hálás leány elhunyt édes anyja emlékére“ 20 K., *Hrasztovác* 20 K., *Igló* 31 K. 97 fil., *Modor* tót gyűl. 35 K. 60 fil., *Felső-Lövő* Stettner esperes 129 K. 16 fil. (és pd. 126 K. 86 fil. *Pinkafő* és 2 K. 40 fil. *Borostyánkő* részéről) *összesen tehát 552 K. 18 fil.* — A második évnegyedről a nevezett lap 15. száma ezeket nyugtázza: *Ágfalva* Külmisszió és *Friedensbote* gyűjtése 166 K. 79 fil., *Igló* 2 K. 40 fil., *Felső-Lövő* 45 K., *Pozsony* Schmidt lelkész által 254 K., *Torzs* 14 K.

67 fil., *Alsó-Lövő* 10 K. összesen 492 K. 86 fil. — A harmadik évnegyedről a 20. szám Gyurátz Ferenc püspök urtól nyugtazza kerületi gyűjtés címen az általam belüldött összeget 212 K. 43 fillért. Így tehát a jolyó év első 9 hónapjában 1257 K. 47 fillért küldtünk Lipcsébe, ami még nagyon messze áll a tavalyi összegtől, de hátra is van még a bányai és dunáninneni kerületek tekintélyes gyűjtése. Reméljük, hogy ezek beszolgáltatása után ezidén is *haladást* fogunk konstatálni.

A dunántúli egyházkerület lelkészi értekezlete — mely ezidén július 14-én Szombathelyen ülésezett — behatóan foglalkozott a külmiszió szent ügyével. Egész terjedelmében közöljük a nyomtatásban is megjelent jegyzőkönyv erre vonatkozó 3. pontját, mely így szól:

„3. Scholtz Ödön tagtárs a mult évi ker. lelkészegyleti jegyzőkönyv 5-ik pontja értelmében jelentést tesz a magyar hazánkat közelebről érdeklő külmisziói mozgalmakról.

Azon jegyzőkönyvi pont értelmében vizkeresztet minden gyülekezetben misziói offeroriummal összekötött misziói istentisztelettel kellett volna megünnepelni, ami azonban a legtöbb helyen még nem történt meg. Teljességgel csak a soproni felső egyházmegyében lett ezen határozat nagy áldással és szép eredménnyel végrehajtva, amennyiben ott a vizkereszt perselyjövedelem 135 K. 58 fil., az összes misziói adomány pedig 469 K. 56 fil-re rúgott. Az első helyet azonban úgy a misziószeretet, mint a misziói áldozatkészség tekintetében a vasi felső esperesség foglalja el, hol a misziói adományok összege 843 K. 05 f. volt. Megemlítendő még a soproni alsó egyházmegye, hol 9 gyülekezet közül 7 áldozott a hittérítés szent ügyére. A többi esperességből azonban csak szóvárnyanosan érkezett adomány ezen célra s így még nagyon messze vagyunk attól, hogy mindegyik gyülekezetünk teljesítene ez irányu kötelességét. Az egész országból 1902-ben 2891 K. 02 f. folyt be az egyházunkkal közös hitvallási alapon álló lipcsei miszió-egyesület pénztárába, vagyis 292 K. 81 fil-rel több mint 1901-ben, mely kielégítő eredmény leginkább dr. Baltik, Sárkány és Gyurátz püspök urak buzgóságának köszönhető. Ezenkívül a vasi felső egyházmegye néhány gyülekezete már előbb kifejlődött viszony alapján, a bázeli és brémai miszió egyesületek pénztárába is küldött összesen 606 koronát, mely összeggel hazai egyházunk 1902. évi tényleges misziói áldozata: 3497 K. 02 f. De mint minden egyházi munkánál, úgy a miszióknál különösen, nem a pénz a fődolog, hanem az *érzület*, melylyel az áldozatot meghozzuk. Ezt pedig minálunk még mindenfelé élesztetni és fejleszteni kell. Ezért, valamint a misziói ismeret fokozása s a misziószeretet mélyítése végett szükséges, hogy mi lelkészek mindenütt kiváló gondot fordítsunk a *misziói istentiszteletekre*. Különösen jótékony hatással bírnak pedig e tekintetben az u. n. *misziói körutak*, midőn valamely aktív hittérítő, vagy valamely misziói társulat vezetője látogatja meg gyülekezeteinket, hogy igehirdetés és közvetlen érintkezés útján hasson a miszió érdekében a hivekre és gyülekezetekre. A mult évben két ilyen misziói körut tartott kerületünk néhány esperességében. A vasi felső esperesség 13 gyülekezetét *Ruhland* Ad. bázeli hittérítő látogatta meg nagy áldással. Különösen jótékony hatása és általános egyházi szempontból is jelentőségteljes volt a lipcsei miszió-egyesület felügyelőjének dr. *Siedel* Gottlobnak utazása, kit magam kértem fel misziói körut tartására. Utazása eleinte nagyobb terjedelemre tervezetett, mely esetben *Rüger* hittérítővel meglátogatta volna mind a négy kerület néhány esperességét. Azonban bizonyos oldalról, a *viszonyok teljes félreismerése alapján*, nagy német izgatástól félve, nehézségeket gördítettek

elé, úgy hogy az utazás végre, Főtiszt. Püspök Urunk szives engedélyezése alapján, csakis kerületünkre szorítkozott. Dr. Siedel múlt évi november 13 án érkezett Ágfalvára, honnan meglátogatta Petőfalva, Sopron, Harka, Lajta-Ujfalu, Kabold, Csáva és Locsmándot s részt vett a soproni felső esperesség nov. 19-én tartott lelkészi értekezletén. További útjában megakasztotta édes atyjának hirtelen elhalálozása, kinek temetésére Locsmándról nov. 23-án Drezdába utazott. Ágfalva előtt azonban még Pozsony és Modorban is tartott külön meghívásra missziói előadásokat. Ősszel félbeszakított útját aztán március elején folytatta. Beszélt Bánfalva és Lépesfalván, bemutatta vetítógép segítségével és tolmácsolásom mellett Sopronban három intézetünk tanári kara s ifjúsága előtt a magával hozott keletindiai s keletafrikai misszióképeket, nagyszerű misszió estélyt rendeztünk Löw Fülöp locsmándi kollega szives közreműködésével Bükön, mivel nagy súlyt fektettem reá, hogy megismerkedjek egy tiszta magyar gyülekezettel is, tiszteletét tette Pápan Főtiszt. Püspök Urnál, aztán Budapest megtekintése után lement Tolna-Baranyába, hol a következő gyülekezetekben prédikált: Szárazd, Gyöng, Kalaznó, Kis-Tormás, Felső-Nána, Murga, Kéty, Bonyhád, Hidasd (mindkét templomban) Kis Mányok, honnan, súlyosan megbetegedvén, kénytelen volt ismét hazatérni, anélkül, hogy a többi tervbe vett gyülekezetet, hová meghívták meglátogathatta volna. A hívek mindenütt élénk érdeklődést mutattak az ügy iránt, miről a zsufolásig telt templomok s szokatlanul nagy offertoriumok tanuszkodnak, s reméljük, hogy a hatás, melyet dr. Siedel hatalmas igehirdetésével elért, a misszióügy érdekében mindenütt *maradandó* lesz. De abból, hogy egy missziói világegyesület ily nagynevű és széleskörű összeköttetéssel bíró felügyelője, mint dr. Siedel, közvetlen érintkezés útján megismerkedett hazai egyházunkkal s annak különböző intézményeivel, még azon előny is következik, hogy számtalanszor hozzájárulhat a rólunk odakün elterjedt, vagy tendenciósusan terjesztett balvélemény eloszlataához. Azért is közénk jövetelét máskor nem gátolni, hanem előmozdítani kellene. — Végül jelentem, hogy „Külmisszió“ és „Der Friedensbote“ című lapjaim számos olvasója és több áldozatkész misszióbarát anyagi támogatásával egy *Devanukracham* nevű tanulifjút a trankebari (Keletindia) ág. h. ev. tanítóképezdében tanítóvá képeztettem, ki tanulmányait kitünő eredménnyel befejezván most Irod nevű misszió állomáson mint misszió tanító működik. Egyben bemutatom tanul nyelven gyönyörűen irt köszönő levelét, melyben összes pártfogóira Isten áldását kéri. Adja az Ur, hogy mivel hazai egyházunkból eddig még senki sem jelentkezett missziói szolgálatra, Devanukracham legalább mint egyházunk neveltje, áldással működjék és sok pogányt vezessen Krisztushoz s a benne való hit által az üdvösségre. — Ezzel befejezván jelentésemet kérem Főtisztelendő püspök urat, sziveskedjék multévi lelkész egyleti gyűlésünk azon határozatát, hogy *„vizkeresztkor minden gyülekezetben offertoriummal összekötött missziói istentisztelet tartandó s a gyűlés eredménye a lipcsei misszió-egyesület segélyezésére fordításék, — érintetlen hagyatván azon gyülekezetek joga, melyek régi gyakorlat alapján más missziói egyletekkel vannak összeköttetésben,“* megerősítés végett az idei kerületi gyűlés elé terjeszteni, mert csak ha ezen határozatot az egész vonalon érvényre emeljük, várható kerületünkben a misszióügy általános és egységes felkarolása és fellendülése.

A lelkészegylet Scholtz Ödön kartárs missziói jelentését tudomásul veszi s felkéri Főtiszt. Püspök Elnök Urat, hogy terjessze a mult évi lelkészegyleti közgyűlés fentidézett határozatát az idei kerületi közgyűlés elé megerősítés végett“.

Ezen jegyzőkönyvi pont magában foglalja dr. Siedel missziófelügyelő tavaszi utjának rövid leírását is, úgy hogy annak ismétlésétől eltekinthetünk.

— **A dunántúli kerületi gyűlés**, a lelkészegylet fenti előterjesztésére, jegyzőkönyvének 144. pontjában a következő határozatot hozta: „Felvétetett az egyházkerületi lelkész-egylet 1902. évi július 15-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv és tárgyalatott annak 5-ik pontja, mely szerint a nevezett lelkészegylet a külmisszió szent ügyének meleg felkarolását ev. keresztyén kötelességnek ismervén el, arra kéri a kerületi közgyűlést, hogy vizkereszt ünnepének kötelező megtartását minden gyülekezetre mondja ki, végül ajánlja, hogy a külmisszió céljaira a gyülekezetek gyűjtést rendezzenek. — Az egyházkerületi közgyűlés úgy a vizkereszt napjának megünneplését, mint a vizkereszti erszényjövedelemnek a külmisszió céljaira való átengedését melegen ajánlja a gyülekezetek figyelmébe“. Reményljük, hogy ezután nem lesz gyülekezet dunántúl, hol vizkeresztkor missziói istentisztelet nem tartatnék s a honnan nem küldenének missziói perzselyt — egy előbbi lelkészegyleti határozat értelmében, — a püspöki hivatal közvetítésével a Lipcsei Misszió segélyezésére. Tapasztalásból merem ajánlani, hogy a missziói istentisztelet lehetőleg este, kivilágított templomban tartassék. Így sokkal hatásosabb és többen is látogatják, mint dél-előtt. Ahol egyszer megpróbálja a lelkész, ott utóbb a hívek magok fogják kérni ezen istentisztelet állandósítását.

— **A soproni főiskola** igazgatósága is meghívta dr. Siedel missziófelügyelőt, hogy ismertesse meg az intézet ifjúságát a Lipcsei Misszió működésével. Dr. Siedel szívesen engedett a meghívásnak s március elsején tartott előadásán részt vett a tanári kar vezetése alatt a theologia, főgymnázium és tanítóképezde egész növendékserege. Az estélyt egyházi ének vezette be, mire *Hetvényi Lajos* főgymn. vallástanár a jelen szám elején közölt imát mondta. Utána *Poszvék Sándor* főiskolai igazgató hívta fel az ifjúság figyelmét a külmisszió szent ügyére s üdvözölte lelkes szavakkal az intézet illusztris vendégét, mire az ép oly lelkesen válaszolt. Erre — a *Renner János* tanár ur által ezen célra, lekötendő szíveséggel berendezett vetítőgéppel — bemutatta a keletindiai és afrikai missziómezőkről magával hozott képeket s tanulságos magyarázatát e lap kiadója tolmácsolta a hallgatóságnál. Az estély egyházi énekkel végződött és az ifjak önként, felszólítás nélkül 20 koronát áldoztak a szent célra. Kívánjuk, hogy az ifjak szívében így felkeltett missziószeretet állandó legyen. Különben az igazgatóság az ideai értesítőben így számol be ezen ezen estélyről: „Az ifjúság *hitéletének* fejlesztése érdekében . . . állott . . . egy a *pogány missziót* ismertető felette érdekes tanulságos előadás is. Dr. Siedel a lipcsei ev. luth. missziói kollégium felügyelője, márc. hó 1-én intézeteink tanárai s növendékei jelenlétében vetített képekben mutatta be a lyceumi tornacsarnokban az általa képviselt társulat áldásos munkásságát, föld és néprajzi adatok keretében. Scholtz Ödön ágfalvai lelkész tolmácsolta az előadó ismertetését, melyet a jelen voltak meleg érdeklődése s lelkes rokonszenve kísért. A két érdemes férfinak intézeteink iránt tanúsított lekötendő figyelméért, buzgó fáradozásáért e helyen is hálás köszönetet mondunk. Önkéntes adakozás utján befolyt ez alkalommal 20 korona a misszió céljaira.“ Mi is igen köszönjük mindhárom intézet igazgatóságának, hogy alkalmat adott nekünk a misszió szent ügyét tanuló ifjúságunk, mint egyházunk jövő reményének szívéhez, közelebb hozni.

— **Misszióestély Bükön.** Dr. *Siedel* körútja alkalmából külön említést érdemel azon nagyhatású missziói estély, melyet márc. 3-án egy tősgyökeres magyar gyülekezetben, a sopronmegyei Bükön rendeztünk. Hogy akciónkhoz a gyanúnak még csak árnyéka se férjen az iránt, mintha annak valami német jellege volna, kérdést intéztem néhány magyarnyelvű gyülekezet lelkészehez is, nem tarthatnánk-e náluk is missziói előadásokat. Több oldalról vettünk szives meghívást, de a dolog természetében rejlő nehézségek miatt sajnálatunkra csak a legkönynyebben elérhető Bükre mehettünk. Ez alkalomból *Löw Fülöp* locsmándi lelkész is átjött Bükre s magával hozta az ottani ev. nőegylet vetítőgépét. A Bükön tapasztalt érdeklődés egyszerűen leirhatatlan volt. Hogy a filiákból átjött híveket is kielégítsük, részükre s az iskolások részére délután, a mesterségesen elsötétített iskolában mutattuk be először a képeket. Este a templom úgy megtelt, hogy a karzatok leszakadását kellett tartani s a nvított templom ajtó előtt az udvaron is sokan álltak, kik az Isten házába már be nem fértek. Az ünnepi beszédet, — melyet több oldalról nyilvánított kívánságra a jelen számban kinyomattam, — a lapok szerkesztője tartotta. Utánam *Farkas Elemér* lelkész üdvözölte a kitűnő vendéget, mire az próféta ihleltséggel németül válaszolt. Beszédét *Löw Fülöp* tolmácsolta magyarul. Erre elsötétült a templom s a nagy sokaság gyönyörködhetett s épülhetett a szebbnél szebb képeken, melyeket a kitűnően működő gép pazar szinpomában az oltár előtt kifeszített nagy vászón lepelre vetett. Magyarázattal *Löw* lelkész és csekélységem szolgáltunk. A gyülekezet hatalmas éneke nyitotta meg s fejezte be az ünnepélyt, közben pedig a jónevű büki dalárda adott elő a hívek épülésére egy szép éneket. Több oldalról aggodalommal néztek a képek bemutatása elé az elsetétített templomban, attól tartva, hogy az talán zavart fog előidézni. Ezen aggodalom feleslegesnek bizonyult. A gyülekezet az egész hosszú idő alatt példás nyugalmat és rendet tanúsított, egy pillanatra sem felejtkezvén meg róla, hogy Isten házában volt. Mindenki érezte, hogy köztünk volt az ő szent lelkével az Ur. Kiváló elismerés illeti *Farkas Elemér* lelkészt *Jánossa Ferenc* felügvelőt, *Hajas Kálmán* tanítót s az egész előljárótságot az ünnepély rendezése és sikere érdekében tanúsított buzgóságukért. Ohaitandó, hogy *ilyen* estélyekben többi magyar gyülekezetünk is részesüljenek. Bük bizonyára örömmel és hálával fog ezen estélyre mindenkor visszaemlékezni.

— **Ujabb magyar református hittérítő.** A mult számban megemlékeztem arról, hogy a budapesti ref. ifjúsági egylet egyik református tagja *Simon Géza* belépett a bázeli református misszióegylet kötelékébe. Azóta ezen egyletnek egy másik református tagja *Dabi Gyula* is a hittérítői pályára határozta el magát s a mult év végén az angol Kina-belföldi misszió társaság német fiókjának liebenzelli (Württemberg) intézetébe lépett, kogy kiképeztetése után majdan a kinaiaknak hirdesse a Krisztus Evangéliumát. Örömmel veszünk tudomást a hittérítés szent ügyének ily szép terjedéséről a hazai református egyházbán s óhajtjuk, hogy mielőbb maga a hivatalos református egyház is vegye ki kötelességszerű részét a református misszió felkarolása és pártfogásából.

— **Szeged** buzgó ev. lelkésze *Thómay József* a következő levelet intézte hozzám: „A Krisztusban testvérünknek s a pogány misszió terén fáradhatatlan munkatársunknak, *Devanukrachamnak* a mai postával 4 koronát utalványozok. Kérem sziveskedjék ezt a jó szívvvel nyujtott csekélységet az ily nemes célra begyűlt adományokkal együtt rendeltetési helyére elszármaztatni. Igen megghatótt a derék jó fiúnak

Nt. Kartárs Urhoz intézett hálás levele. Ez a pénz a szegedi felső kereskedelmi és középiskolák V—VI. osztályában használt „Biblia-ismer-tetés” című tankönyvem árának (1 péld. 1 K. 20 f.) azon 25%-ja, melyet könyvárusom javamra számított, melyet én a fenti nemes célra szántam. Más középiskolák, ahol tankönyvemet használják, esetleg más tanköny-vekkal is így sáfárkodhatnak. Ha a kiadóval kötött szerződésem értelmében tankönyvem fele elkelt és tiszteletdíjam esedékessé vált: a pogány misszióra azt is felajánlom.” — Meghatottsággal olvastam a levelet s köszönettel vettem az adományt s a szép ajánlatot. Nyugodjék rajta Isten áldása s szolgáljon másoknak is követendő például!

— **A „Magyar Szó”** című napilap ez év elején egy művelt izraelita férfiú keresztelése alkalmából közölte *Haypál* Benő budai ref. lelkész keresztelési beszédét s felhívást intézett a hazai zsidósághoz, hogy térjen a protestáns hitre. Ezen tárgyhoz többen hozzászóltak, így maga Haypál lelkész is egy hosszabb cikkben, de végre az egész akció eredményte-lenül eloszlott — mint a buborék. S ez természetes is, — mivel a misz-sziót mint legszentebb és legnehezebb keresztény munkát nem lehet csak úgy ötletszerűleg előrántva műkedvelésből végezni, hanem a Krisztusban való mély hit, az Isten országán kívül állók iránti önzetlen szeretet s a nehézségektől vissza nem rettenő kitartás szükséges hozzá. — Külön-ben óhajtjuk, hogy a felhívás első sorban a nevezett lap szerkesztősé-gében találjon visszhangra. Ugy vagyunk értesülve, hogy ott is elég keresztvize volna szükség. S akkor a M. Sz. talán tényleg keresztény, protestáns lappá lenne.

— **Mazsár János missziói növendéknek** özv. *Steidl* Vince-né 5 kor., *Ilauszky* Sámuel 2 kor. és *Ogurek* András 2 kor. adott Lipcsébe utazása előtt, miért ez uton is hálás köszönetet mond az adakozóknak. Különben hétfőn november 30 án reggel kelt utnak, miután előtte való napon a kerepesi uti templomban még felvette az Úrvacsorát. Lipcsébe dec. 1-én déli 12 óra 29 p.-kor érkezett, hol a pályaudvaron egy missziói növendék várta s az intézetbe vezette, hol különösen *Hofstätter* tanár részéről igen szívélyes fogadtatásra talált. Onnan irt első levelét ezzel végzi: „Most már megkezdtém a tanulást, hogy evvel visszaháláljam Nt. Ur s a magyar ev. luth. egyház irántam való szeretetét. Szorgal-masan és hűségesen fogok tanulni, alázatos és engedelmes leszek, hogy ne szégyent, hanem dicsőséget hozzak . . . az ev. luth. egyházra”.

— **A Missziói füzetek** eddig nem részesültek valami nagy párto-lásban s a legtöbb még raktáron fekszik nálam. Mivel a téli idő a legalkalmasabb ezen füzetek terjesztésére, ezen számmal egyidejűleg küldök belőlök néhány példányt a magyarnyelvű lelkészi hivataloknak. Talán sikerül azokat eladni s ilyen módon a misszió ismeretét hiveink között élesíteni és fejleszteni.

— **Torzsán** a Lutherünnepély előtti estén, a vacsoránál a vendég-szerető háziur *Famler* Gusztáv Adolf lelkész két misszió perselyt köröz-tetett a „Lipcsei Misszió” javára s a begyűlt összeg 23 korona volt. Követendő példa, hogy a nálunk gyűléseink alkalmából szokásos gyak-ran túlságosan fényűző lakomáknál ne feledkezzünk meg egy—egy egyházi ügy anyagi felkarolásáról sem. A torzsai háziurnak e helyen is köszönöm szíves figyelmét.

— **Nyugtázás.** 1902. október 1-től december 31-ig a következő missziói adományok érkeztek hozzám: *Juszth* G. lelk. Krčedin 1 kor., *Pálmay* L. lelk. Réti 1 kor., *D. K. B—d* 8 kor. 20 fil., *D. P. B—d* 1 kor., özv. *Fürst* Teréz Bánfalva 1 kor., *Baltazár* János lelk. Jólsva

(Devanukracham részére) 2 kor., Ilauszky Samu Budapest 2 kor., Hajdu János lelk. Zsegnye 1 kor., Hütter Lajos lelk. Nagy-Kanizsa (a K-somogyi esperesség gyülekezeteinek adománya és pedig: Gyékényes 4 kor. 51 fil., P. Szt.-Király 4 kor., Iháros-Berény 3 kor. 74 fil., Légrád 2 kor., Sand 40 fil., Nagy-Kanizsa 7 kor. 10 fil.) 21 kor. 75 fil., Scholtz Matild misszióperzseléből a női misszióra, Ágfalva, 4 kor. 02 fil., Sch. Ö. felesleg a Kl. Missionsglocke után 2 kor. 05 fil., *összesen 45 K. 02 fil.* — mit hozzáadva az előbbi számban kimutatott 414 kor. 98 fil.-hez, az 1902. év folyamán összesen 460 kor. misszióadomány érkezett hozzám. Ebből Lipcsébe küldtem: március 29-én 103 kor. 14 fil., július 30-án 306 kor. 84 fil. és december 28-án 50 kor. 02 fil., *összesen tehát 460 K., vagyis az egész összeget.*

— **1903. január 1-től ezen szám kiadásáig** a következő összeget vettem át és pedig: a) *általános missziói célokra:* Kailing H. lelk. Ruzskin 2 kor., özv. Fürst Teréz Bánfalva 1 kor., Sztanó Sándor lelk. Tab 2 kor., rohonci iskolás gyermekek 2 kor. 82 f., városhodási isk. gyermekek (Stettner Gy. esp. által) 2 kor. 08 f., Ruzskin vízk. offert. 1 kor. 80 f., Szent-Antalfa vízk. offert. 1 kor., Kis-Szeben vízk. offert. 2 kor. 25 f., Hildebrand Keresztély lelk. Eszék 2 kor., Stettner Gyula esp. által 57 kor. 65 f. (és pedig Körtvélyes offert. 17 kor. 65 f., Kőszeg offert. 12 kor. 85 f., Német-Zsidány filia offert. 7 kor. 15 f., N. N. adománya Kőszeg 20 kor.), Tiefbrunner Ernő tanító iskolagyűjtése Tékes 1 kor. 50 f., Kokova missz. offert. 3 kor., Gölnicbánya offert. 7 kor. 70 f., a „Friedensbote“ egy olvasónőjétől Franzfeld, Bohus K. lelk. által 10 kor., Vágód offert. 2 kor. 30 f., Haffner Vilmos lelk. Mekényes 4 kor., Bohus K. lelk. Franzfeld, a tartott missziói órák áldozása 35 kor. 19 f., D—n K—l, B—d 11 kor. 30 f., Thomay József lelk. Szeged (Devanukracham részére) 4 kor., a „Friedensbote“ egy olvasónője, Franzfeld, Bohus K. lelk. által 5 kor., Nagyszöllős gyülekezet 3 kor., Szalay László lelk. Nagyszöllős 1 kor., oroszvári iskolások adománya Halwax János tanító által 4 kor. 20 f., *Főtiszt. és Mélt. Gyurácz Ferenc püspök ur a nála begyűlt adományokat hozzám küldte 212 K. 43 f.*, Tokaj offert. 1 kor. Famler G. A. lelk. gyűjtése Torzsán a „Luther Társaság“ közgyűlése alkalmával 23 kor., Tiefbrunner, Ernő tanító iskolai gyűjtése Tekes 1 kor. 50 f., D—n K—ly, B—d 10 kor. 60 fillér, Juszth G. lelk. Krčedin 1 kor., Kailing Hugo lelk. Ruzskin 4 kor. 50 f., *összesen 420 K. 82 f.* b) *Mazsár János missziói növendék neveltetési költségeire:* Az egyet. lelkészi értekezlet gyűjtése nov. 11-én Budapest 53 kor. 12 f., ~~Ujagh~~ Károly merényi lelkész gyűjtése az egyet. gyűlés 2-ik napján 16 kor. N. N. 88 fillér, ~~Köbler~~ Jánosné Felső-Eőr 2 kor. bold. Scholtz Ida k. a. missziói perzseléből Igló 5 kor. 21 f., ~~Husz~~ Ármin Eperjes 5 kor., ~~Lévíus~~ S. P. Modor 5 kor., Ujverbász offert. ~~Wagner~~ G. A. lelk. által 14 kor. 19 f., Ilauszky Ferenc betűszedő Hódmezővásárhely 10 kor. *összesen 111 K. 40 fil.* *Vagyis eddig begyűlt nálam 1903-ban: 532 K. 22 fil.* Ebből *Lipcsébe küldtem:* június 26-án 166 kor. 79 f., aug. 3-án a Föt. Gyurácz F. püspök irtól átvett 212 kor. 43 f., *Mazsárnak átadtam* nov. 12-én fehérmű vásárlásra 30 kor. nov., 22-én utiköltségre 40 kor. *összesen 449 K. 22 fil.* — Aki még *esidén* közvetítéssel adományt szánt a Lipcsei Misszióknak, az küldje be hozzám mielőbb, mivel a hátralévő összeget ujév előtt beszolgáltatom az egyesület pénztárába. *Isten áldása legyen az adakozókon és adományaikon.*

Scholtz Ödön.

Egyről-másról.

(A Biblia.)*

— **Zsidóbiblia.** Európában körülbelöl 6 vagy 7 millió olyan zsidó van, ki népe tulajdonképeni nyelvét, a héber nyelvet nem érti. Nyelvök különösen Európa északkeleti részén, az ugynevezett „Jiddisch“ nyelv — egy héber, német és más nyelvekből támadt nyelvkeverék. Millió ilyen zsidó nő fel anélkül, hogy ismerné népe szent könyvét, az Ó testamentumot. Nemrég azonban *Bergmann* Márk, a londoni városi misszió tagja az egész Ószövetséget lefordította erre a „Jiddisch“-nyelvre. S most ezen Ószövetségből már 10,000 példány, a zsidókhoz írt levélből pedig 47,000 példány van belőle a földkerekség zsidósága között elterjesztve.

— **A Biblia a mohamedánusok között is egyre terjed.** Igaz, hogy Törökországban csak kevés hittérítő érintkezhetik közvetlenül a mohamedánusokkal, de annál több bibliás ember igyekszik Isten Igéjét nyomtatásban terjeszteni. Egy ilyen kolportőr nemrég Törökország Albania nevű tartományában hét mohamedánust talált együtt, amint a Bibliát tanulmányozták. Az utolsó előtti évben Egyiptomban, melynek lakói többnyire mohamedánusok 44,000 Biblia kelt el. Omdúrmanban, az afrikai mahdi fővárosában is van egy bibliaraktár, melyből az utolsó esztendőben közel 1300 példányt adtak el. Egy kolportőr ezeket írja: „Egy napon egy fiatal mohamedánus egy Ujszövetséget vett nálam s hangosan elkezdte a hegyi beszédet olvasni. Mivel épen vásár volt, nagy néptömeg gyűlt az olvasó köré s nagy érdeklődéssel hallgatták felolvasását. Ekkor hirtelen egy seik (törzsfőnök) lépett közejük, ki a fiatal ember kezéből a könyvet kiragadva, így szólt: „*Hogy mersz itt keresztény könyvből felolvasni?*“ „Mivel jó könyv, — volt a válasz“. „Kitől vetted ezt a könyvet?“ kérdezte a seik. Reám mutattak, mint arra, kitől a könyvet vette. Erre nagy dulakodás támadt, melyben egyesek azzal a fiatal emberrel tartottak, ki azt mondta, hogy a Biblia jó könyv, míg a többiek a seik mellé álltak. S az eredmény az volt, hogy három mohamedánus utánam jött s három Bibliát vásárolt. — Így uralkodik Krisztus ellenségei között is!

— **A brit és külföldi Bibliatársulat** már nagyban készül 100 éves jubileumára, melyet 1904. március 7-én fog megünnepelni. Ezen társulat hatása alatt és segítségével más országokban is számos Bibliatársulat keletkezett, s az egész földkerekségre kiterjedő munkásságával kiszámíthatlan áldást hozott számos népre, de különösen a *misszióra*. Mert a bibliafordítás nehéz munkáját s a lefordított Szentírásnak a pogányok között való terjesztését, oly hathatósan előmozdította, hogy bibliaházában vagy legalább azzal összeköttetésben, a Szentírás jelenleg 360 nyelven nyomattatik s ügynökségei, de kivált a hittérítők által, mindenütt terjesztetik a földgolyó minden zugában. A társulat alapítása óta eddig összesen 175 millió Bibliát terjesztett el s kiadására 312 millió koronát fordított. A társulat ajánlja, hogy 1904. márczius 6-án az egész földön mint *Biblia-vasárnap* ünnepeltessek s ezen tétel felett prédikáltassék: „*Mi a Biblia hivatása az emberiségnél?* — Egyetemes gyűlésünk elhatározta, hogy ezen Bibliatársulat 100 éves jubileumát egy-

*) Adatok az 1904. március 6-i Bibliavasárnap igehirdetéséhez.

házunk is megünnepli. Kívánatos, hogy az ünnep gyülekezeteinkben is mindenütt március 6-án tartassék s a prédikációk tárgya nálunk is a fenti tétel legyen!

— **A Fidsi-szigeteken** (Polynesia) *katholikus misszionáriusok* nemrég nagy „autodafé”-t (eretnek itéletet) rendeztek. Egy ottani protestáns (veszleyánus) missziótársaság több pogánykeresztény tagja meghasonlott hittérítőjével s átpártolt az katholikus misszióhoz. Ezen hitehagyottak 238 Bibliát szolgáltattak át a katholikus misszionáriusoknak, kik a szent könyveket *elégették*. Cserébe *olvasót* adtak a Bibliáért új híveiknek. Ez is szomorú bizonyság reá, mily kevésre becsüli a pápás egyház Isten Igéjét.

— **Bibliás asszonyok.** Egy angol missziótanítónő Travankorból jelenti, hogy a travankori pogány házak 40 év előtt még zárva voltak az európai missziótanítónők és benszülött bibliás asszonyok előtt. Most Délindiában több mint 800 bibliás asszony van alkalmazva: az ajtók mindenütt nyitva állnak előttük s a lakosság minden osztálya szívesen veszi tanításukat. Azért az angol és amerikai misszióegyesületek mindenfelé *bibliás asszonyokat képző intézeteket* létesítettek. Ama tudósítónő kiemeli, hogy önfeláldozással lehet legjobban a pogányok szívéhez férni. „Egyik bibliás asszonyom kolerajárvány idején egy házban maradt, hol három halálos beteg feküdt s egész nap ápolta és vigasztalta őket. Ezen önfeláldozó tett következtében az egész szudrác (mosók kasztja) által lakott község a keresztény hitre tért s az ottani nők szorgalmasan tanulják a Bibliát.”

— **Hogyan őrizte meg egy pogánykeresztény asszony Isten Igéjét?** Midőn *Schmidt* György a testvérgyülekezet első hittérítője a hottentották között kénytelen volt pogány gyülekezetét elhagyni, a nyá nemsokára széteszlott. Mikor körülbelől 50 év múlva újabb hittérítők érkeztek a vidékre, az előbbi munkának nyomát is alig találták. Csak egy Lena nevű öreg hottentotta asszony maradt meg az akkor kereszteltek közül. A hittérítők, kik az öreg, megvakult asszonyt szegénye viskójában felkeresték, csak nehezen tudták vele megértetni, hogy kik ők és miért jöttek Afrikába. De lassanként megújult lelkében a rég mult idők emlékezete s egy leánykával a szoba egyik szögletéből egy juhbőrbe göngyölt tárgyat hozatott elő, amit *Schmidt* György adott neki emlékül távozása előtt. *Egy hollandi Újtestamentum volt*, melyet szorgalmasan használt s melyből, mikor megvakult, egy szomszéd asszony által olvastatott fel magának. *Ez a keresztény asszony tehát a pogányok között 50 évig hű maradt az Urhoz s Isten Igéjéből erősítette hitét.* Hogyan örült az új hittérítők érkezésének! Még 6 évig élt Gnadenthalban, a megújított gyülekezetben. Aztán nemes harcát megharcolva, befejezte földi pályafutását. S elvette az Ur kezéből az élet koronáját.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. F. Pápa. Fogadja Főtisztelendő Ur a „Külmisszió“ oly jóindulatu és nagymérvű támogatásaért hálás köszönetemet. Nagyon lekötelezne, ha: „A három világvallás“ című felolvasását, befejezése után, közlés végett átengedné lapomnak. Bizonyára örömmel és haszonnal olvasnók mindnyájan. Köszönöm, hogy átengedését kilátásba méltóztatott helyezni. B. K. Franzfeld. Ha minden lelkész annyit tenne és minden gyülekezetből oly szépen áldoznának a külmisszió szent ügyére, úgy mihamar hatalmas magyar evang. hittérítő egyület alkothatnánk.

D-n K-ly B-d. Szeretetteljes áldozatkészsége a szent ügyért megható. Nem tudhatnám meg, ki rejlik az álnév megett? T. E. Tékes. Ön valóban nem engedi a tanulókat az adakozásban megrestülni. Ha a gyermekeket minden iskolában megismertetnék a misszióval s áldozásra serkenténék érte, úgy idővel a felnőtteknek is több érzékük volna ezen kötelesség betöltése iránt. H. J. Oroszvár. Ujabb példát nyújtott arra, hogy egy kis filia iskolája is tehet valamit a szent ügyért. Sajnálom, hogy a nyáron nem volt szerencsém. Pedig biztosan vártuk jövetelét.

A. G. Kis Szeben. Misszió persely van nálam elég, csak a küldése bajos, mivel a postán könnyen összenyomják. K. H. Ruszkin. Mivel a naptárakért csak 10 K jár, a misszióra 4 K helyet 4 K 50 f.-ért nyugtázok nevére. Szívélyes üdvözlét!

H. K. Eszék. 2 K. még a Friedensbotera járt s így a misszióra 2 K adományt nyugtázok. Köszönet. B. J. Jolsva. Azt írja, hogy ha Devaukracham személyesen ellátogatna gyülekezetébe 10 K átírna be könyvébe s meg is vendégné magyarul. Sajnos, ezen ígéret beváltására alig lesz alkalom. Mostani misszió növendékünk azonban a hazai egyházuokban használatos mindhárom nyelven beszél s egykor mint hittérítő, Isten kegyelméből, meglátogathatja majd gyülekezteinket s Jolsvát is. Különbön üdvözlét elküldtem Irodába. W. G. A. Ujverbász. Azt írod, hogy a küldött 14 K 19 f. „a XXIII. Trin. vasárnapon tartott missziói istentisztelet offertoriuma. Fordítsd Mazsár missziói növendék felszerelés-re. Az összeg csekély, de lelkes misszió barátok adománya, rajta van a hit áldása s hisszük, hogy gyümölcsözőbben él nem helyezhetjük, mintha annak ajánljuk fel, a ki egész életét a misszió szent munkájának ajánlja“. Ide igtattam a kísérő szavakat, másoknak is követendő példaul s azért, h. M. lássa belőle, mily szeretettel karolják fel mindenfelől ügyét s igyekezzék ezen nagy szeretetre méltóvá lenni.

H. A. Eperjes. Azt írja a M.-nak küldött adományhoz: „Der Heir Jesu gebe ihm Seinen Segen und führe ihn den rechten Weg“. Én csak azt mondom hozzá: Amen. I. F. Hodmezővásárhely. Nagy örömmel olvastam kedves levelét, melyben mint egyszerű betűszedő oly szép hitvallást tesz a Krisztusról. Utána járok majd s ha Isten akarja, úgy vágya teljesedésbe mehet. Mindenesetre legyen és maradjon. itthon is „hittérítő“ s igyekezzék az itteni „pogányok“ megtérítésén munkálni. A M.-nak küldött 10 K-át s a lapra küldött 2 K-át — M. nevében is — köszönöm. S. bátyát Pesten megismertem és nagyon megszerettem. Nincs szebb a földön, mintha testvérek oly igazi keresztény szeretettel csüngnek egymáson mint Önök. Mihelyt az érdekében teendő tudakozódásomra választ kapok, levélben értesitem. Addig is szívből üdvözlöm. M. Gy. Borostyánkő. Mint látni tetszik, egy év óta nem jelent meg a lap. Most azonban ismét megindítom s a köszönettel vett előfizetésért címére is megküldöm a „Külmisszió“-t. M. Gy. Eperjes. Ügyben azt a választ nyertem, hogy legjobb, ha matura után itthon végzi a teológiát s aztán lép a hittérítői pályára. Ez azért kívánatos, hogy ha esetleg megbetegednék s nem bírná ki a tropusi forróságot, itthon legyen alkalmazható lelkészül. Különbön, ha nyáron feljöhetek a szepességre, s Ön már az érettségi bizonyítvány birtokában hű marad tervéhez, véglegesen megbeszéljük a dolgot. Addig csak tanuljon szorgalommal s olvassa imádkozó szívvél a Szent Írást